

- ◆ زندگی کارگران در ژانرهای ادبی ۱۱
- ◆ درون شورای فرهنگ و صنعت ۹
- ◆ نگاه اقتصادی تر به عادات مطالعه ۱۳
- ◆ مشاغل فرهنگی: مراحل تدوین یک فرهنگنامه ۱۰

صنعت و کارگر

متن کامل توافقنامه سه وزیر

در دیپاچه این توافقنامه آمده است: به منظور افزایش سهم آثار و برنامه‌های فرهنگی و هنری در سید مصرف و اوقات فراغت خانوار مدیران، کارکنان و کارگران بخش صنایع و معادن کشور و در جهت ارتقای سطح فرهنگ عمومی، گسترش کتابخوانی، تعمیق فرهنگ سازمانی و نهادینه شدن فرهنگ کار، این توافقنامه بین وزارت صنایع و معادن، وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از نیمه دوم سال ۱۳۹۳ منعقد می‌گردد.

۵

فال نیک

کتاب
در چرخه صنعت

توافقنامه بحث ماده‌ای وزیر کار و امور اجتماعی، صنایع و معادن و فرهنگ و ارشاد اسلامی برای گسترش فعالیت‌های فرهنگی-هنری در واحدهای تولیدی، تجاری و خدماتی را باید به فال نیک گرفت. این توافقنامه ابتدا فقط در حوزه کتاب بود، سپس گسترش یافت و هم‌اکنون درباره کل محصولات فرهنگی اجرا می‌شود. عهده و تدوین طرح این توافقنامه در معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با کمک و همکاری کارشناسان وزارتخانه‌های صنایع و معادن و کار انجام شده است.

پیام احمد مسجد جامعی
به مناسبت هفته کتاب

۲

کارنامه کتابی دو وزارتخانه

نگاهی به تألیفات وزارتخانه‌های صنایع و معادن و کار و امور اجتماعی

وضعیت نقد ادبی در ایران

تعیین جایگاه و چند و چون یک اثر

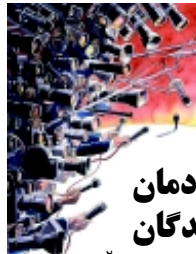
دیدگاه‌های آذر تاش آذرئوش
آیدین آغداشلو، شمس لنگرودی
مشیت علایی و قاسمعلی فراست

۱۴

کتاب‌های

سازمان جهانی کار

اسامی خادمان برگزیده نشر و برندگان تشویقی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در کتاب هفته ویژه

خادمان و تشویق شدگان

۲

از مجموعه «کتاب سندهای» منتشر شده‌ها زمان چاپ و انتشار

مرکز اسناد ریاست جمهوری

اسنادی از صنعت جهانگردی در ایران
اسنادی از انجمن های بدلی، نماز و اسباب

عنوان: اسنادی از صنعت جهانگردی در ایران
مؤلف: اسنادی از صنعت جهانگردی در ایران
تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۰۸/۰۱
تعداد صفحات: ۱۰۰
قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

عنوان: اسنادی از انجمن های بدلی، نماز و اسباب
مؤلف: اسنادی از انجمن های بدلی، نماز و اسباب
تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۰۸/۰۱
تعداد صفحات: ۱۰۰
قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

www.pfor.com

روزانه‌ها

۲۰۳۰۸۲۱-کتاب و پدیدآورندگان
مراسم تجلیل از پدیدآورندگان کتاب‌های تشویقی بیست و یکمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در مراسم تجلیل از خادمان نشر در سالن سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

امروز

پنجشنبه ۸۲۹/۸-۲۰۲۸
کتاب، صنعت و کارگر
همایش کتاب، صنعت و کارگر ساعت ۱۰ سالن اجتماعات شرکت سایکو

دوشنبه ۸۳۰/۴-۸۳۰/۴
کتاب و دانش آموز
اولین جشنواره کتاب سال دانش‌آموزی ساعت ۹ در تالار فردوسی دانشکده ادبیات دانشگاه تهران
سینار بررسی موانع و راهکارهای فروش کتاب از طریق اینترنت ساعت ۱۵ در خانه کتاب
پازدهمین دوره کتاب سال دانشجویی ساعت ۱۰ در تالار شهید مطهری دانشگاه تربیت مدرس

چهارشنبه ۸۳۹/۴-۸۳۹/۴
کتاب کتابدار
اطلاع‌رسانی

مراسم تجلیل از کتابداران نمونه و خادمان فرهنگ
مکعب ساعت ۱۰ در تالار وحدت
چهارمین نشست مسؤولان فرهنگی استان‌ها ساعت ۹ در هتل ارم
سینار بررسی تحولات ISSN و ISBN ساعت ۱۲ در دانشکده علوم دانشگاه تهران

پنجشنبه ۸۳۸/۵-۸۳۸/۵
کتاب خادمان نشر
و حامیان نسخ خطی
مراسم بزرگداشت چهلین دوره این بزرگداشت سازمان نسخ خطی ساعت ۱۴ در کتابخانه مجلس شورای اسلامی
کارگاه آموزشی نشر اینترنتی در اسنان فارس ساعت ۹ در اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فارس

جمعه ۸۳۶/۶-۸۳۶/۶
کتاب و رسانه
مراسم تجلیل از خبرنگاران برتر حوزه کتاب، ساعت ۱۸، هتل لاله
همایش تخصصی بهره‌گیری از ابزارهای تلفیقی، ارتباطی و فناوری اطلاعات در حوزه ترویج و ترویج کتاب، ساعت ۹

شنبه ۸۳۹/۷-۸۳۹/۷
کتاب ایران در جهان
همایش تخصصی نوسه نشر بین‌المللی ایران
تجربه‌ها، کاستی‌ها و توانمندی‌ها، ساعت ۱۴
نخستین جشنواره نقد کتاب، ساعت ۱۵ در خانه هنرمندان

یکشنبه ۸۳۹/۸-۸۳۹/۸
کتاب و ادب پایبندی
سومین جشنواره ۲ سالانه ادبیات پایبندی ساعت ۱۸ در سالن معارف سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
کارگاه آموزشی ضرورت راه‌اندازی سایت توسط ناشران ساعت ۹ در خانه کتاب

دوشنبه ۸۳۹/۸-۸۳۹/۸
کتاب و کودک و نوجوان
معرفی چیدم‌های کتابخوان مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در سالن آمفی تئاتر مرکز آفرینشها

طی ۱۲ سال گذشته، اسامی اولین باری بود که احمد مسجدجامعی در مراسم افتتاحیه هفته کتاب حضور نداشت. پیام وی را که به دلیل برگزاری هفته فرهنگ ایران در ستگال در این برنامه شرکت نداشت، محمدعلی شماعی، معاون فرهنگی ایشان فرات کرد.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
هفته کتاب که اکنون دوازدهمین دوره خود را پشت سر می‌گذارد، نماد همدلی و همراهی دوستان کتاب، نویسندگان، مترجمان، ناشران، ویراستاران، کتابداران، طراحان گرافیکی، کتاب‌رسانان، ترویج‌کنندگان و دست‌اندرکاران چاپ و فناوری چاپ است. کتاب در این بهانه‌ها به فرهنگ و اندیشه در جمهوری اسلامی ایران کشیده می‌شود.
همکاری نزدیک مدیران نشر فرهنگ و اصحاب اندیشه و کتاب طی دوازده دوره اخیر هفته کتاب تجربه‌های پرارزشی را بر اساس معیارهای ملی و جهانی برای رونق بخشیدن به نشر کتاب و گسترش فرهنگ کتابخوانی تحقق بخشیده است. رشد شاخص‌های بخش کتاب و نشر به خوبی در آمارها مشهود است. همچنین طی این دوران شاهد ارتقاء جایگاه کتاب در فرهنگ عمومی و در نظام تصمیم‌گیری سیاسی، اجتماعی و فرهنگی کشور بوده‌ایم.

یکی از ویژگی‌های هفته کتاب میدان دادن به اندیشه‌های تازه و ابتکارات در زمینه توسعه فرهنگ کتاب و کتابخوانی است. در این راه نقش و مسؤلیت دولت بیش از هر چیز طریقت‌سازی و حمایت از اندیشه‌ها و ابتکارات تازه بوده است. خوشبختانه در سال جاری نیز هفته کتاب در نظر برنامه‌های تازه‌ای است که امیدوارم شاهد معرفی و اجرای موفق این برنامه باشیم.

والجبت این است که نشر کتاب در کشور ما با وجود همه کام‌های بلندی که پیونده هزهم نیازمند حمایت جدی است. نمی‌توانیم انکار کنیم که این بخش هنوز به دلیل برخی موانع ساختاری از شرایط رقابتی در سطح ملی و جهانی فاصله دارد و در چنین شرایطی هر گونه کاهش یا ایجاد وقفه در حمایت از نشر فضای اقتصادی و بازار تولید آن را متلاطم می‌سازد، اما ما وجود همه این مشکلات نشر ما در تحقق اهداف فرهنگی خود در زمینه‌های مختلف نباید بی‌تأمل نگری، بی‌پایایی علمی و آموزشی، مشارکت در روند مبادله جهانی فرهنگ و دانش روز و پاسخ دادن به نیازهای گروه‌های مختلف اجتماعی مانند جوانان، زنان و کودکان و نوجوانان و گروه‌های نخبگان و اشاعه فرهنگ و اندیشه دینی، پرداختن به ارزش‌ها و آرمان‌های انقلاب اسلامی و فراهم ساختن بستری مناسب برای هویت ملی و ملی

پیام احمد مسجد جامعی به مناسبت آغاز هفته کتاب

دینی، سال‌های موفق و امیدبخشی را پشت سر گذاشته است. در چنین شرایطی اقدامات اخیر دولت نظیر تصویب قوانین مربوط به کتابخانه‌های عمومی و حمایت از کتابداران و تثبیت طرح‌هایی نظیر خرید کتاب و تلاش برای حفظ ثبات قانونی حوزه نشر و شکل‌گیری صندوق

حمایت از نویسندگان و بیمه پدیدآورندگان آثار فرهنگی می‌تواند در جهت نهادهی شدن حمایت دولتی از بخش نشر باشد.
ترافق و همکاری سه‌جانبه وزارت صنایع و معادن، وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی امکان سازماندهی مناسب تازه‌ای را فراهم ساخته که به مرحله اجرا درآید. این نیازمندی شرکت و شراکت‌تفاهف در بخش خصوصی و ترویج‌کنندگان غیر دولتی است. این مناسبات می‌تواند با استفاده از قانون معافیت مالیاتی ایجاد گسترده‌تری پیدا کند.
به منظور ساماندهی یک نظام کارآمد ترویج داخلی و یافتن جای‌ب‌های مناسب در بازار جهانی، همچنان نیازمند جست‌وجوی راه‌حل‌های مناسب و تدوین سیاست‌ها، تدوین مقرراتی نخستین جشنواره انتخاب و معرفی منتقد برتر حوزه کتاب را به فال‌یک‌نگرفته و امیدوارم این حرکت ارزنده در سال‌های آتی سبب گسترش روحیه نقدپذیری و نیز ترویج فرهنگ کتابخوانی شود.

اسماتل که برای نخستین بار طی دوازده سال گذشته به دلیل سفری اجتناب‌ناپذیر از توفیق حضور در مراسم آغاز هفته کتاب و همراهی با دست‌اندرکاران حوزه نشر محروم ماندیم، لازم می‌دانم ضمن ابراز تشکر و قدردانی از همه ناشران و دست‌اندرکاران برگزارکننده هفته کتاب، آرزوی موفقیت‌ها را

برای کتب آراء همه فعالان در حوزه ترویج فرهنگ کتابخوانی به منظور جمع‌بندی تجربه دوازده دوره برگزاری هفته کتاب جمهوری اسلامی اعلام نمایم.
امید است با بهره‌گیری از دیدگاه‌ها و تجربیات سال‌های گذشته بتوانیم چالش‌ها، روش‌ها و روزگاری را برای تداوم کردن برنامه‌های مختلف ناظر بر توسعه فرهنگ کتابخوانی در چشم‌انداز ۲۰ ساله بخش فرهنگ در سطح ملی و بین‌المللی تدوین کنیم.
امیدوارم توجه صاحبان اندیشه و تجربه، زمینه‌های لازم را برای ادامه تلاش‌ها در سال‌های آینده فراهم سازد.
توفیقات روزافزون دست‌اندرکاران حوزه نشر را از درگاه خداوند بزرگ آرزومندم.

خادمان برگزیده نشر

خادمان برگزیده نشر در دوازدهمین دوره هفته کتاب طی مراسمی عصر دیروز شب ۳۰ آبان‌ماه معرفی شدند.

به گزارش روابط عمومی هفته کتاب در این مراسم که با حضور محمدعلی شماعی معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، محمداحمد مرادی‌نیا مدیر کل مراکز و روابط فرهنگی، نویسندگان، ناشران و جمعی از دست‌اندرکاران حوزه نشر در سالن سینمایی وزارت ارشاد برگزار شد، در حوزه مؤلفان، مترجمان، مصححان، ویراستاران و کتابداران، ناشران و کتابفروشان برتر پی محمد گلین (مؤلف)، حسناالاسلام جعفر امامی (مؤلف)، احمد گلشیری (ترجمه)، مژده دقیقی (ترجمه)، سیدعبدالله انوار (مصحح)، حمیدیه کایان‌فر (مصحح)، فرامرز طاهری (ویراستار)، کاظم حافظیان زحوی (کتابدار) و کاتیناس) محمد اسدبازری (کتابدار و کتابشناس) علی‌رضا کجک دانش (ناشر) علی وفا (ناشر) و کاتفریش شفق (ق) به عنوان خادمان نشر دوازدهمین دوره هفته کتاب معرفی شدند.

همچنین عبدالرحیم تیموری (صاحب‌امتیاز) مریمه تیموری (اربع اسنادعلی‌نقی (صاحب‌امتیاز) چاب پیشرو) در حوزه چاپخانه‌داران، لیتوگرافان و صحافیان به عنوان مبتکر و پژوهشگر و خادم نشر شناخته شد.

(تشریحات و کاتفریش شفق (ق) به عنوان خادمان نشر دوازدهمین دوره هفته کتاب معرفی شدند.

همچنین عبدالرحیم تیموری (صاحب‌امتیاز) مریمه تیموری (اربع اسنادعلی‌نقی (صاحب‌امتیاز) چاب پیشرو) در حوزه چاپخانه‌داران، لیتوگرافان و صحافیان به عنوان مبتکر و پژوهشگر و خادم نشر شناخته شد.

برندگان تشویقی

برندگان تشویقی بیست و یکمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در نخستین روز برگزاری

هفته کتاب معرفی شدند.

به گزارش خبرنگاران ما در حوزه تألیف، نعمت‌الله صفری، آیت‌الله محمدهادی معرفت، دکتر محمدعلی رضایی امشاهی، دکتر هادی خانیکی، شیرین اسدی، دکتر مجید احمدیان، دکتر محسن مهرآرا، دکتر حمید ابریشمی، دکتر یحیی مددی، حسین سامعی، زهرا صفوری میرهن، دکتر معصومه گیتی و دکتر الهام رحیمیان به عنوان برندگان تشویقی کتاب سال جمهوری اسلامی شناخته شدند.

بر اساس این گزارش دکتر علی عرب خردمند، دکتر محمدحسن مشکسار، دکتر حسن مقدم، دکتر محمود زبیری، دکتر محمود امجد سلار، کریم زمانی، دکتر سعید حمیدیان، داوود غلارزادگان، آسانه شعبان‌زاده، دکتر قادر ناصبی، مهندس محسن معتمدی و دکتر محمدرضا حافظ‌نیا نیز از دیگر مؤلفان برنده عنوان شدند.

در زمینه ترجمه نیز، الهه رحمتی، دکتر عبدالکریم رشیدیان از همکاران، دکتر حسن میانداری،

دکتر حبیبون مصلحی، دکتر علی‌نقی آشتیانی، هادی عطیسی آشتیانی، باقر بهرام، هرمز صابون‌نورد، عزیز علی‌ویر، دکتر هرمز میلادان، دکتر قارزه توتونیان و معصومه صابویی برگزیده شدند.

این گزارش می‌افزاید، دکتر علی درویش‌زاده، دکتر احمدرضا موفقی، دکتر داوود شاهرویی، دکتر اوشیروطنی‌هاشمی، دکتر محمدعلی شرکت‌معصوم، بهرام پوسنی، دکتر حسن امیریان، مهدی وفایان، داوود رسواچیان، دکتر محمدمهدی منتظر رحمتی، دکتر علی‌اصغر مهدوی، دکتر محمدرضا ماندی‌نیا، دکتر مریم گوشکی، جمعی، دکتر عباس گاشتی، دکتر سیدآقا معینی، دکتر فرهاد رحمانی‌نیا، دکتر حمید جعفری، دکتر حمید آقاعلی، علی‌توانه، دکتر فاطمه سلامی، مهستی بحرینی و همایون صمیمی‌زاده به عنوان دیگر برندگان تشویقی ترجمه برتر اعلام شدند.

مراسم افتتاح دوادهمین دوره هفته کتاب همراه با تقدیر از پدیدآورندگان کتاب های ششگانه و خادمان نشر کشور عصر روز گذشته در سالن سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با حضور محمدعلی شاعری، معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی،محمدجواد مرادی‌نیا،مدیرکل مراکز و روابط فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار شد.

به گزارش خبرنگار کتاب هفته در این مراسم علاوه بر شاعری و مرادی‌نیا و ضمن معرفی برگزیدگان کتاب های ششگانه و خادمان نشر دکتر سعید حمیدیان به عنوان پدیدآورنده و جمشید کیانفر به عنوان خادم نشر به سخنرانی پرداختند. گفتنی است مراسم تقدیر از خادمان نشر از روز ششم هفته کتاب به روز اول و مهزمان با مراسم افتتاحیه انتقال یافته بود.

صندوق اعتباری بیمه پدیدآورندگان از برکات هفته کتاب است

صندوق اعتباری حمایت از نویسندگان، هنرمندان و خبرنگاران از برکات هفته

کتاب بوده است. محمدعلی شاعری، معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در مراسم افتتاح دوادهمین دوره هفته کتاب و پایان این مطلب افزود: در سال ۱۳۷۱ شریف زادگان رئیس سازمان تأمین اجتماعی در هفته کتاب لزوم وجود بیمه اهل قلم را مطرح کرد که امروز این طرح شامل کل جامعه فرهنگی کشور شده و در قالب بیمه پدیدآورندگان کتاب، هنرمندان و خبرنگاران تحقق یافته است. وی در ادامه اظهار کرد: همچنین چند سال قبل مدیرعامل وقت بانک رفاه پیش نهاد دام اهل قلم را مطرح کرد که این نهاد نوباً نیز امروز تبدیل به نهاد مؤثری به نام صندوق اعتباری حمایت از نویسندگان، هنرمندان و روزنامه نگاران شده است. معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی همچنین به فهرست ۱۱ گانه مؤسسات و نهادهایی پرداخت که در برگزاری هفته کتاب مشارکت داشته اند.

اگر چه کتاب های در بیست و یکمین مراسم کتاب سال ایران برگزیده شدند، ولی این اتفاق به این معنا نیست که تنها کتاب های در خور توجه، همان برگزیدگان بوده‌اند. لزومی ندارد اگر در یک دسته کسی اول شد، فکر کنیم ضعیف تر از نفر اول بوده است. کتاب های ششگانه که هر ساله در کنار کتاب های برگزیده سال معرفی می شوند، حکم همان نقرات مدی یک مسابقه بزرگ را دارند. در پهنم ماه سال گذشته، کتابت های در حوزه های فلسفه و روانشناسی، دین، علوم اجتماعی، زبان، علوم خالص، علوم کاربردی، هنر، ادبیات، تاریخ و جغرافیا و ادبیات کودکان و نوجوانان شایسته ششویق شناخته شدند. با تعدادی از این پدیدآورندگان که مراسم تجلیل از آنها در اولین روز هفته کتاب با حضور رئیس جمهور در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار شد،

گفت و گو کرده‌ایم. شاید تجلیل و تقدیر از کتاب های شایسته به اندازه کتاب های برگزیده سال نباشد، اما به قول یکی از آنها دست کم یک «دست درد نکند» که هست! یکی از این گفت وگوها،

هفته کتاب آغاز شد

همچون هفته کتاب هشتم.

مرادی‌نیا در ادامه سخنانش به تجلیل از پدیدآورندگان کتاب های ششگانه و خادمان نشر در مراسم پیشب اشاره و در پایان آرزوی تداوم این سنت حسنه و رشد و بالندگی روزافزون کتاب نویسی و کتابخوانی در جامعه با فرهنگ ایران کرد.

توجه به خادمان نشر از اثرات انقلاب است
جمشید کیانفر، مسصح به نمایندگی از خادمان برگزیده سال ۸۳ سخنرانی کرد و در ابتدای سخنانش به تاریخ صنعت چاپ اشاره کرد و گفت: ورود اولین دستگاه چاپ به ایران، چاپ اولین کتاب، ایجاد چاپخانه در شهرستان ها و گسترش دامنه چاپ هر کدام به دنبال خود پدیده جدیدی را در جامعه به وجود آورد.

کیانفر بااستناد به اینکه تمامی آثارش پس از انقلاب منتشر شده‌اند خود را نسل انقلاب برشمرده توجه به خادمان نشر را از تأثیرات و تحولات انقلاب دانست.

وی در بخش دیگری از سخنانش توجه به اسبابی میراث نیاکان راز از نتایج اختراع چاپ اعلام کرد و گفت: در دنیای نشر کم بارزترین حوزه ،صحیح است که بازار عوسی ندارد و نیاز به حمایت دارد.کیانفر افزود: از همین جا از مسؤولان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تقاضای کمک بودجه‌ای خاص برای خرید آثار تصحیحی اختصاص دهند.

وی در ادامه از مسؤولان وزارت آموزش و پرورش نیز خواست تا از سال های ابتدایی آموزش بچه ها را به سوی کتابخوانی سوق دهند.

در این مراسم جوایز پدیدآورندگان کتاب های ششگانه و خادمان برگزیده نشر ۸۳ به آنها اهدا شد.

وزارتخانه های آموزش و پرورش، کار و امور اجتماعی، صنایع و معادن، شهر داری، فرهنگسراها، کتابخانه های بزرگی مانند کتابخانه مجلس شورای اسلامی و شکل های مربوط به نشر و اهل قلم از جمله نهادهای مشارکت کننده بوده‌اند. پیام احمد مسجدجامعی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به دلیل مسافرت به خارج از کشور، توسط شاعری قرائت شد.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بردجویی از اهل قلم کوتاهی نمی کند

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دلجویی از اهل فرهنگ و قلم کوتاهی نمی کند و سیاست کلی این نهاد مبنی بر حمایت بی غل و غش از پدیدآورندگان کتاب است. دکتر سعید حمیدیان که کتاب «داستان دکردیسی» او در حوزه ادبیات به عنوان یکی از کتاب های ششگانه معرفی شده است، به عنوان یکی از پدیدآورندگان در این مراسم افزود: من قصد میچیز گفتن ندارم. اما ناسیاسی است اگر از چگونگی حمایت از کتاب و نشر در دوران بعد از انقلاب پادی نکنیم. وی در ادامه با اشاره به اینکه قصد داره به مقایسه دوران قبل و بعد از انقلاب پرداخت

اظهار کرد: قبل از انقلاب همیشه دست های در محافظ ادبی در کار بودند که مجال برای خودنمایی کسانی چون باقی نمی ماند.

هفته کتاب و رشد فرهنگ

بنیادینگوی هفته کتاب ۱۲

سال پیش و با هدف ارتقای

سطح کمی و کیفی کتابخوانی

و رشد فرهنگ در این سرزمین نهاده شد.

محمدجواد مرادی‌نیا، مدیرکل مراکز و روابط فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با بیان این مطلب، کتاب را به عنوان مهم‌ترین و اصلی‌ترین واسطه انتقال جریان فکر و اندیشه در جامعه و فرهنگ‌آفرین کرد: در این سال‌ها توجه به کتاب جایگاه بسیاری بر سرهمه پیدا کرده و همگان خود را در توسعه کتابخوانی مسؤول و صاحب‌نقش می‌دانند. از این رو شاهد حضور پررنگ نهادهای و دستگاه‌های آموزشی، فرهنگی و کارگری و رسانه‌ای در عرصه ترویج کتابخوانی و برنامه‌های نمادین آن

یادیدآورندگان کتاب های ششگانه سال ۱۳۸۲ گفت وگو در صحنه تقدیر

افسانه شعبان نژاد، شاعر کودک و نوجوان:

انگار برای کسی اهمیت ندارد

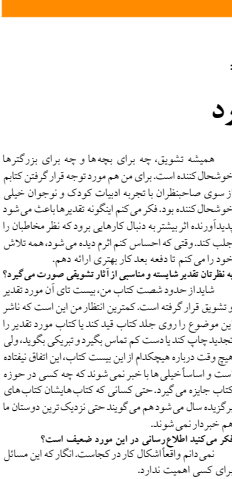
افسانه شعبان‌نژاد یکی از پراکارترین نویسندگان و شاعران حوزه کودکان و نوجوانان است. او که تا به سال بالغ بر هشتاد کتاب منتشر کرده لوح زرین بهترین داستان تألیفی در بخش کودک را به خاطر کتاب «هده‌به‌حاله‌نکین» در سال ۱۳۷۷ از آن خود کرده است.

او همچنین در جستوار، ادبیات کتاب یکی از نویسندگانی بوده که بهترین آثار را درباره امام علی (ع) داشته‌اند. «باهمه بر از گل» «شعرهای خواندنی، شعرهای شنیدنی»، «قافیه و قور و قور قار و قار و قار» «من و خواب جنگل» و «فاصله‌ک تروه» از جمله آثار اوست. کتاب «کلافه به خونه‌ش ترسیده» از جمله کتاب های ششگانه ادبیات کودکان در سال گذشته بوده است.

اگر از شما پرسیده شود کتاب «کلافه به خونه‌ش ترسیده» چه وجه تمایزی نسبت به سایر کتاب‌های شعر کودکان دارد، چه جوابی می‌دهید؟

صمیمت کردن از اثری که آدم خودش آن را به وجود آورده، خیلی کار مشکلی است. ولی فکر می‌کنم زمان این کتاب زبان راحت‌تر، ساده و روانی بوده و کلمات فریب در آن وجود نداشت. من علاوه بر سادگی و روانی، تمام تلاش خودم را کردم تا زبان کتاب به زبان مخاطبم نزدیک باشد.

وقتی کتاب یک نویسنده یا مترجم مورد ششویق قرار می‌گیرد، او چه احساسی پیدا می‌کند؟

برحاشیه

● مراسم با تأخیر آغاز شد.
ولی حضار از همین فرصت استفاده کردند و

در ورودی سالن سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به گپ و گفت وگوهای دوستانه پرداختند.

● مجموعه سخنرانی های مراسم همان طوری که در گزارش خوانندگی بسیار ساده بود این سادگی در چنین مراسمی تازگی داشت.

● با شروع برنامه گروه موسیقی ایرانی‌ها به خوانندگی می‌نخاندند.
لشکته های را دیو و تلویزیون به دنبال گرفت

● مصاحبه از پدیدآورندگان کتاب های ششگانه و پدید

در حالی که این افراد

● علاقه مند شنیدن صدای

مختارانه، با اگر ای جای

خود را ترک می کردند.

همیشه ششویق، چه برای بچه‌ها و چه برای بزرگ‌ها خوشحال است. برای من هم مورد توجه قرار گرفتن کتاب از سوی صاحب نظران یا تجربه ادبیات کودک و نوجوان خیلی خوشحال کننده بود. فکر می‌کنم اینگونه تقدیرها باعث می‌شود پدیدآورنده از نظر او بیشتر به دنبال کارهایی برود که نظر مخاطبان را جلب کند. وقتی که احساس کنم اثرم دیده می‌شود، همه تلاش خود را می‌کنم تا دفعه بعد کار بهتری ارائه دهم.

● به نظر تان تقویر شایسته متناسبی از آثار ششگانه صوت می‌گردد؟

شاید از حدود صنعت کتاب من بیست تاکی آن مورد تقدیر

و ششویق قرار گرفته است. کمترین نظر من این است که ناشر

این موضوع را روی جلد کتاب قید کند یا کتاب مورد تقدیر او

تجدید چاپ کند یا دست کم تمامی بگرد و تیرکی بگوید، ولی

هیچ وقت درباره هیچ‌کدام از این بیست کتاب این اتفاق نیفتاده

است و اساساً خیلی‌ها با خبر نمی‌شوند که چه کسی در حوزه

کتاب جایزه می‌گیرد. حتی کسانی که کتاب‌هایشان کتاب های

برگزیده سال می‌شود هم می‌گویند حتی نزدیک‌ترین دوستان ما

هم خبردار نمی‌شوند.

● فکر می‌کنید اطلاع‌رسانی در این مورد ضعیف است؟

نمی‌دانم و تماماً اشکال کار در کجاست. انکار که این مسائل

برای کسی اهمیت ندارد.

رئیس هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کل کشور گزارش نشست مطبوعاتی

قانون جدید برای رسیدن به وضع مطلوب

جلسه مطبوعاتی محمدحسین ملک‌احمدی رئیس هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کل کشور با حضور تعدادی از خبرنگاران در محل دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور روز گذشته برگزار شد.

در ابتدای جلسه ملک‌احمدی درباره روز کتاب، کتابدار و اطلاع‌رسانی در هفته کتاب گفت: «سال‌ها هم مثل سال‌های قبل یک روز را به عنوان کتاب، کتابدار و اطلاع‌رسانی در تقویم هفته کتاب داریم، روز چهارشنبه، چهار آذر با ویژگی‌های خاصی برای این مناسبت تعیین شده است و قرار است این روز را به عنوان شروع قانون جدید که امیدوارم در همین هفته به تصویب دولت برسد، جشن بگیریم.»

ملک احمدی درباره این قانون جدید (قانون تأسیس و نحوه اداره کتابخانه‌های عمومی مصوب اسفندماه ۱۳۸۲) توضیح داد: این قانون جدید، کتابخانه‌ها به نهادهای عمومی غیردولتی تبدیل می‌شوند که امید است کتابخانه‌ها بتوانند با شرایط جدید نسبت به نتگه‌های فعلی فائق شوند. در این قانون منابع مالی نسبتاً مناسبی در مقایسه با شرایط قبل وجود دارد که هم منابع دولتی را شامل می‌شود و هم غیردولتی را.»

رئیس هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور در برابر سؤال یکی از خبرنگاران مبنی بر اینکه نتگه‌های پیش روی کتابخانه‌ها چیست، پاسخ داد: این وجود افزایش چشمگیر تعداد کتابخانه‌ها در سال‌های گذشته و رشد ۳۰۰ درصدی آنها، تعداد از ۵۰۰۰ به بیش از هزار رسیده است، به خاطر نبود مجوز ارائه تسهیلات توانستیم نیروی انسانی مناسب جذب کنیم.

۲۶ هزار نمایشگاه کتاب در مدارس

همزمان با هفته کتاب ۲۶ هزار نمایشگاه کتاب را در مدارس کشور آغاز می‌کنیم که این برنامه تا دهه فجر ادامه خواهد داشت. مرتضی حاجی، مدیر آموزش و پرورش ضمن اعلام خیر فوق در جمع اعضای ستاد برگزاری هفته کتاب گفت: در حوزه کتاب همکاری‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با آموزش و پرورش صمیمانه و نزدیک است و ما در بسیاری از زمینه‌ها فعالیت‌های یکدیگر را پوشش می‌دهیم و خوب شناخته توانسته‌ایم با هماهنگی یکدیگر برنامه‌های متعدد فرهنگی و علمی انجام دهیم که به طور مثال می‌توان به برگزاری نمایشگاه‌های کتاب در مدارس سراسر کشور به عنوان پروژه ملی مشترک بین دو وزارتخانه اشاره کرد.

حاجی در ادامه درباره خرید و انتخاب کتاب برای مدارس اظهار داشت: چون

منابع مالی و بودجه آموزش و پرورش محدود است بنابراین ما نمی‌توانیم همه

همچنین به خاطر کمبود منابع مالی و نبود امکانات، بسیاری از کتابخانه‌ها صرفاً در شان به روی مخاطبان باز بوده تا جایی که حتی در بعضی موارد منجر به تعطیلی کتابخانه‌ها شده است، برای رفع این تنگناها لازم بود لایحه‌ای به دولت و مجلس ارائه شود و قانون جدید به تصویب برسد.»

ملک احمدی مجروهای عمده قانون مصوب را از چنین برشمرد: «مهمترین اتفاقی که در قانون جدید رخ داد، تغییر ماهیت کتابخانه‌ها از نهاد دولتی به نهاد عمومی غیردولتی بود. طبیعتاً با توجه به غیردولتی شدن آنها، اختیاراتشان نیز افزایش پیدا می‌کند و وظایف جدیدی در حیطه کاری هیأت امنأ قرار می‌گیرد. نکته بعدی مربوط به منابع مالی کتابخانه‌هاست. ضمن اینکه منابع دولتی همچون گذشته وجود دارد، منابع غیردولتی هم در این ماجرا لحاظ شده که از جمله آنها بیم درصد از کل درآمد شهرداری‌هاست. طبق این اصل شهرداری‌ها موظفند بیم درصد از کل درآمدشان را به کتابخانه‌های عمومی محل خودشان تخصیص دهند. این مورد دست استان‌ها، شهرستان‌ها و مناطق را برای اداره مطلوب کتابخانه‌ها باز می‌کند. امیدوارم قانون جدید بتواند قدم‌های خوبی را برای رسیدن به وضعیت مطلوب در اختیار مجریان بگذارد.»

یکی دیگر از مسائل مورد بحث در نشست روز گذشته، طرح سامان‌دهی کتابخانه‌های عمومی بود. محمدحسین ملک‌احمدی درباره این طرح توضیح داد: «بحث سامان‌دهی کتابخانه‌های عمومی طرحی است که در حال حاضر مراحل

مطالعاتی را طی می‌کند. کلیه مسائل سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، نیروی انسانی و خدمات در کتابخانه‌های عمومی در حال بررسی است. این طرح، پایه‌ای است برای توسعه کتابخانه‌های عمومی در سال‌های آینده و ابزاری خواهد بود برای مدیرانی که در حال‌های بعد به مدیریت کتابخانه‌ها خواهند پرداخت. یکی از مباحث مهم این طرح، بحث کتابخانه‌های دیجیتال است که امیدواریم در سال‌های آینده گام‌های روشنی به سمت آن برداریم، اما در حال حاضر به عنوان راهکار کوتاه‌مدت در حال تهیه بعضی کتابخانه‌ها با امکانات کامپیوتری هستیم.»

او همچنین ترجیح داد درباره استانداردهای جهانی کتابخانه‌های عمومی و فاصله آن از فضای کتابخانه‌های کشور توضیح چندانی ارائه ندهد و گفت: «وارد جزئیات شدن در این امر چاره خاطر فاصله زیادی که وجود دارد، چندان جالب به نظر نمی‌رسد.»

ملک‌احمدی در زمینه استانداردهای جهانی تنها به توصیه‌های «ایفلا» اشاره کرد و گفت: «در حال حاضر، ایفلا استانداردهای تعریف نمی‌کند و صرفاً به توصیه‌هایی در این زمینه اکتفا کرده است. این موضوع به خاطر تفاوت‌های فرهنگی و اقتصادی بین کشورهاست که شرایطی را ایجاد می‌کند که ایفلا نمی‌تواند تعریف واحدی ارائه دهد، اما من امیدوارم با حرکت‌هایی که در حال انجام است، از جمله حرکت‌های مربوط به ساخت و سازهای کتابخانه‌های عمومی بتوانیم فاصله‌مان را با توصیه‌های ایفلا کاهش دهیم.»

او در این باره به ارائه آماری از کشورمان پرداخت و اشاره کرد: «به ازای هر ۲۲ هزار نفر یک کتابخانه در کشور داریم و به ازای هر دو نیم نفر یک کتاب برای مطالعه حدود ۱۲۱۵ میلیون جلد کتاب در کتابخانه‌ها موجود است و حدود یک میلیون و ۳۰۰ هزار نفر عضو کتابخانه هستند.»

درباره وجود تناقض بین تعداد کتابخانه‌های ساخته شده در سال‌های اخیر و جذب نیروی انسانی، توضیح داد: «در سال‌های گذشته مسؤلیت ساخت و ساز به عهده هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور نبود و در واقع هیچ منوطی خاصی نداشت. شهرهای مختلف با توجه به احساس نیاز خودشان نسبت به ساخت و ساز کتابخانه اقدام می‌کردند و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در خیلی مواقع هیچ مسؤلیتی در ساخت کتابخانه‌ها نداشتند بلکه فقط سعی می‌کرد اداره آنها را به عهده بگیرد، ولو با حضور یک نفر نیروی انسانی. البته فضای کشور در ده سال گذشته افزایش ساخت و سازها را داشت اما مشکل، نیروی انسانی و شرایط نامطلوبی است که برای اداره کتابخانه‌ها وجود دارد و ما باید در جهت جذب نیروی انسانی متخصص گام برداریم.»

محمدحسین ملک‌احمدی درباره نحوه خرید کتاب در قانون جدید توضیح داد: «در قانون جدید نشانار موظف نیستند کتاب بیاشان را به تعداد کتابخانه‌ها، در اختیار آنها قرار دهند. کتابخانه‌های عمومی منابع مالی خود را برای تهیه و خرید کتاب دارند، اما از نشانار خواش می‌کنیم که کتاب‌های مورد نیاز کتابخانه‌ها را یا حداقل مختلف و اختیار بگذارند. این قضیه علاوه بر اینکه به هدف خرید ارائه کتابخانه‌های عمومی کمک می‌کند، عاملی است برای تبلیغ خود کتاب و نشانار آن.»

در پایان نشست، ملک‌احمدی به برگزاری جلسه‌ای با حضور رئیس جمهور و کتابداران نمونه کشور اشاره کرد: «در این جلسه که روز شنبه در محل وزارت عدالت برگزار می‌شود، به عنوان روز شروع قانون جدید جشن گرفته خواهد شد و در آن از خدمات تمام کسانی که در چهل سال گذشته در زمینه کتابخانه‌ها فعالیت داشته‌اند، تقدیر می‌شود. در این جشن از دوازده نفر کتابدار، دو نفر پیشکسوت کتابداری و همین‌طور خیرین کتابخانه‌ساز و مدیرانی که در سال‌های گذشته خدمات برجسته‌ای در این زمینه ارائه داده‌اند، تقدیر می‌شود.

کتاب‌های چاپ‌شده در بازار اروپای کتیم به همین خاطر چاپ‌شده هستیم کتاب‌های

ویرایی کتابخانه‌های مدارس انتخاب‌کتیم که در جهت تأمین اهداف و سیاست‌های

آموزش

پروژه

در این جلسه محمدعلی شهبانی، معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ضمن تأکید بر رشد کتابخوانی در چندسال اخیر اظهار کرد: «بر اساس آمارهای ارائه شده این وزارتخانه در اتفاقی که با آموزش و پرورش داشته تاکنون ۱۶۳۲۷۰ جلد کتاب در موضوعات مختلف به مدارس اهدا کرده است. همچنین در تهیه بیش از ۵۰۰۰ کتابخانه مدارس نیز مشارکت جدی داشته‌است و سال‌هاست که در هفته کتاب با اجرای برنامه‌های مشترکی در حوزه نشر بخصوص در طرح برگزاری نمایشگاه کتاب در مدارس کشور همکاری‌های بین دو وزارتخانه نسبت به گذشته بیشتر خواهدشد.

نمایشگاه یاد یار مهربان

دومین نمایشگاه بزرگ اهدای کتاب، وسایلی کمک‌آموزشی و لوازم ورزشی به مدارس شهر تهران با عنوان «یاد یار مهربان»

از دوم تا سیزدهم آذرماه در خانه هنرهای ایرانی برگزار می‌شود.

هدف از برگزاری این نمایشگاه، تجهیز مدارس تهران به امکانات فرهنگی، ورزشی و آموزشی اعلام شده است. نمایندگان بیش از ۵۰۰ مدرسه مقطع مختلف آموزشی تهران با حضور در محل برگزاری نمایشگاه از میان کتاب‌ها، لوازم کمک‌آموزشی ورزشی، به‌طور متوسط مبلغ شش میلیون ریال اجناس مورد نظر خود را انتخاب و به ستاد نمایشگاه ارائه می‌دهند. اجناس انتخاب‌شده، همزمان با دهه مبارک فجر به مدارس شهر تهران ارسال می‌شود.

در مراسم افتتاحیه این نمایشگاه که روز دوشنبه دوم آذرماه برگزار می‌شود، رئیس مجلس شورای اسلامی، نمایندگان تهران، اعضای کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی، اعضای شورای اسلامی شهر تهران، شهردار و معاونین شهرداری تهران، مسئولان وزارت آموزش و پرورش و... حضور خواهند داشت.

دفتر انتشارات کمک آموزشی و برگزاری دو میزگرد

آموزشی موجود بر اساس چه اصول و معیارهایی تدوین می‌شوند؟ نقطه ضعف‌ها و آسیب‌های کتاب‌های آموزشی موجود در بازار چیست؟ چگونه می‌توان امکان تمرکززدایی از تألیف کتاب‌های کمک‌دستی را فراهم کرد؟ و... کمین شده است. در میزگرد دوم نیز سائلی از قبیل وضعیت تولید کتاب‌های آموزشی در سایر کشورها، اشکال و روش‌های انتشار کتاب‌های آموزشی در سایر کشورها، اشکال و روش‌های انتشار کتاب‌های آموزشی در سایر کشورها و... مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

دفتر انتشارات کمک آموزشی همزمان با چهارمین جشنواره

کتاب‌های آموزشی رشد، اقدام به برگزاری دو میزگرد کرده است.

میزگردهای «اصول» و «روش‌ها» و اهداف نوین ساکن بر

کتاب‌های آموزشی و همچنین اطلاعات تطبیقی و تجربیات

سایر کشورها در تولید کتابهای آموزشی، روزهای دوم و سوم

آذرماه با حضور کارشناسان این زمینه در تالار حرکت برگزار

می‌شود.

مجروح‌های میزگرد نخست با پرسش‌هایی از جمله «کتاب‌های

شماره ۴

مخبره ۱۳۸۲

کتابخانه

کتابخانه

۲۰ درصد تخفیف کتابفروش‌ها در هفته کتاب

کتابفروشی‌های کشور در طول ایام هفته کتاب آثار محبوب خود را با ۲۰ تا ۵۰ درصد تخفیف عرضه می‌کنند.
دوود رمضان شریفی، رئیس انجمنه ناشران و کتابفروشان ضمن اعلام خبر فوق برانامه‌های تشویقی هفته کتاب را عمل مژتری در جهت ترغیب ناشران و نویسندگان برای افزایش کمی و کیفی آثار منتشر در طول سال دانست و گفته است:سرشار برگزاری رویدادهای ملی هفته کتاب و استفاده از منابع آن باعث تثبیت جایگاه کتاب در سید خرید خانواده‌ها می‌شود. وی افزود: مردم کشور ما با کتاب بیگانه نیستند اما آماکی ارائه آثار کتاب محدود است و برگزاری هفته کتاب، نمایشگاه کتاب بین‌المللی و جمع‌بازار کتاب می‌تواند باعث افزایش تعداد مخاطبان کتاب و رشد مطالعه شود.

۶ میلیارد ریال بین کتاب در نمایشگاه کتاب فارس

۶ میلیارد ریال بین کتاب با تخفیف ۲۰ درصد در نمایشگاه بین‌المللی کتاب شیراز در اختیار مردم قرار می‌گیرد. علی‌اکبر معزلیان، معاون امور فرهنگی اداره کل فرهنگ و ناشران داخلی و خارجی شرکت‌کننده در این نمایشگاه موظف به فروش کتاب با ۱۰ درصد تخفیف هستند که با احتساب بین‌های عرضه شده، کتاب‌ها با ۳۰ درصد تخفیف عرضه می‌شوند. وی درباره ناشران شرکت‌کننده در این نمایشگاه اظهار کرد:تاکنون ۱۱۰۰ ناشر داخلی برای شرکت در نمایشگاه ثبت نام کرده‌اند و از ۲۰ کشور خارجی نیز برای شرکت دعوت شده است. معزلیان تعداد عناوین کتابهای این نمایشگاه را ۵۵۰ هزار عنوان کتاب داخلی و ۱۱ هزار عنوان کتاب خارجی اعلام کرد و گفت: سومین نمایشگاه استانی کتاب فارس در سال ۸۱ استقبال بی‌نظرمرد این استان مواجه شد به طوری که در طول مدت برگزاری این نمایشگاه ۶میلیارد ریال کتاب به فروش رسید.این نمایشگاه از پنج تا یازدهم آذرماه به همت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فارس، استانداری فارس، انجمنه ناشران و معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار می‌شود.

فروش سال در جشن کتاب

نمایشگاه و فروش کتاب فورت سال در جشن کتاب، به مناسبت دوازدهمین هفته کتاب از دوم آذرماه در مرکز آفرینش‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برپا می‌شود. در این نمایشگاه که کتاب‌ها با تخفیف ۵۰ درصد عرضه می‌شوند، کلمه ناشران، کتابفروشان و توزیع‌کنندگان کتاب می‌توانند کتاب‌های تا قبل از سال ۸۰ خود را عرضه کنند. غرفه‌های این نمایشگاه به صورت رایگان در اختیار ناشران و کتابفروشان قرار می‌گیرد ولی تخفیف ۵۰ درصد از سوی خود ناشران به مراجعان علقن می‌گیرد و پاره‌ای از مسئولان فرهنگ و ارشاد اسلامی نیزتاخت نمی‌کنند. محمدعلی حقی، مدیر این نمایشگاه هدف از برپایی این نمایشگاه را عرضه کتابهای انبار ناشران، کتابفروشان و توزیع‌کنندگان و پرورش ناشران کتاب این نمایشگاه توسط انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و نوجوان با همکاری معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برگزار می‌شود.

همایش توسعه بین المللی نشر ایران
دکتر سمیر سعید خلیق رئیس سابق نمایشگاه بین المللی کتاب تهر و مشاور وزیر فرهنگ مصر به منظور ارائه سخنرانی با موضوع «مفرد صنعت نشر در جهان عرب و چین» جایگاه کتاب‌های ایرانی در کشورهای عرب‌زبان و در همایش توسعه بین المللی نشر ایران در حران، شرکت در ارائه این همایش که نشر کتاب ایران در جهت به همت دفتر توسعه بین المللی نشر ایران برگزار می‌شود، میزگردی با عنوان «چین و بررسی این‌همه جهانی توسعه نشر کتاب ایران در جهان» تشکیل خواهد شد. گفتنی است، همایش تخصصی توسعه بین المللی نشر ایران تجربه‌ها، کاستی‌ها، نوآمندی‌ها یا هدف ارائه گزارشی از فعالیت‌های امور فرهنگی در عرضه نشر بین‌الملل بررسی تلاش علم بودایی ناشران ایرانی در ترویج کتاب‌های خود در خارج از فضای با امور تجارت بین‌الملل ب- برگزار می‌شود.

فال نیک

مختن کامل توافقنامه سه وزیر

کتاب در چرخه صنعت

توافقنامه هفت ماده‌ای وزرای کار و امور اجتماعی، صنایع و معادن و فرهنگ و ارشاد اسلامی برای گسترش فعالیت‌های فرهنگی هنری در واحدهای تولیدی، تجاری و خدماتی را باید به فال نیک گرفت. این توافقنامه ابتدا فقط در حوزه کتاب، پودیسس گسترش یافت و هم‌اکنون دربارهٔ کل محصولات فرهنگی اجرا می‌شود.

همهٔ و تدوین طرح این توافقنامه در معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با کمک و همکاری کارشناسان وزارت صنایع

و معادن و کار انجام شده است. متن کامل این توافقنامه را به

شرح زیر می‌خوانید. به منظور افزایش سهم آثار و برنامه‌های فرهنگی هنری در سید، صرف و اوقات فراغت خانوار، مدبران، کارکنان و کارگران بخش صنایع و معادن کشور و در جهت ارتقای سطح فرهنگ عمومی

گسترش کتابخوانی، تعمیق فرهنگ سازمانی و نهادینه شدن فرهنگ کار، این توافقنامه بین وزارت صنایع و معادن، وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از نیمه دوم سال ۱۳۸۳ منعقد می‌گردد.

ماده ۱) موضوع توافقنامه،

گسترش فعالیت‌های فرهنگی هنری در واحدها و بنگاههای

تولیدی، تجاری و خدماتی و زمینه‌های زیر:

الف- تأمین نیازها و برنامه‌های فرهنگی و هنری مناسب برای

کارکنان بخش صنایع و معادن و کارگران و افراد تحت تکفل آنان

ب- برگزاری مسابقات فرهنگی هنری

ج- برگزاری مسابقات فرهنگی هنری

د- برگزاری نمایشگاههای عرضه آثار و کالاهای فرهنگی-

هنری و ایجاد و توسعه فضاهای فرهنگی- هنری در واحدها و

بنگاههای تولیدی

ماده ۲) به منظور تحقق موادی این توافقنامه، ساختار اجرایی به

شرح زیر تعیین می‌شود:

الف- ستاد هماهنگی و بررسی طرح‌ها که بعد از این ستاد

تأیید می‌شود.

ب- هیئت‌عالیه ستاد

ج- گروه کاری کارفرمایان، مدبران و کارکنان صنعتی

و گروه کاری مؤسسات و بنگاههای فرهنگی- هنری

ماده ۳) تعهدات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

الف- تشکیل اداره ستاد هماهنگی و بررسی طرح‌ها،

تشهره ۱) نمایندگان وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت

صنایع و معادن از فضای ستاد ماکر خواهند بود. وظیفهٔ محوله

به ستاد که مشروح آن در توافقنامه مندرج است با مشارکت این

سه وزارتخانه و سایر نهادهای ذیربط تهیه خواهد شد.

تشهره ۲) دبیر عالی ستاد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

تشکیل و دبیر آن توسط وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی انتخاب

می‌شود. احکام اعضای ستاد پس از معرفی نمایندگان نهادهای

سابق الذکر توسط وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی صادر خواهد شد.

ب- تشکیل و اداره گروه کاری مؤسسات و بنگاههای

فرهنگی هنری به منظور انجام وظایف زیر:

۱- تدوین راهکارهای اجرایی مطلوب برای تحقق تعهدات

۲- راه‌اندازی بانک‌های اطلاعاتی برنامه‌ها و کالاهای

فرهنگی هنری

۳- نیازسنجی به منظور ارائهٔ مطلوب برنامه‌ها و کالاهای

فرهنگی هنری به مقاصفیان با استفاده از زمینهٔ مهیا شده توسط

کارفرمایان

۴- جمع‌آوری اطلاعات مربوط به کارکنان و کارگران و

خانواده‌های آنان شامل تعداد، سن، جنس، مقطع تحصیلی و سایر

اطلاعات مورد نیاز از بنگاههای تولیدی، تجاری و خدماتی

۵- راه‌سازی و کارهای مطلوب و به موقع برای ارائه خدمات

به مشترکان

۶- راه‌اندازی صندوق تلفن، اینترنت و سایر خدمات رایانه‌ای

به منظور پاسخگویی مستقیم به مشترکان

ب- اصلاح فضای مطلوب و به روز یا استفاده از ابزارهای

موجود

۸- تشویق و ترغیب مؤسسات و بنگاههای فرهنگی- هنری

به مشارکت در اجرای طرح‌ها.

ج- تشکیل ستاد اجرایی استانی در ادارات کل فرهنگ و

ارشاد اسلامی استان‌ها و اعمال

هماهنگی‌های لازم.

د- ستادهای اجرایی استانی

گزارش عملکرد خود را به صورت

مستمر به هیئت‌عالیه ستاد در مرکز

ارشاد خواهند داشت.

ماده ۴) تعهدات وزارت صنایع

و معادن

الف- تشکیل و اداره گروه

کاری کارفرمایان، مدبران و کارکنان

صنعتی به منظور انجام وظایف زیر:

۱- شناسایی و معرفی واحدهای دارای شرایط برای اجرای

طرح‌ها از نیمه دوم سال ۱۳۸۳

۲- ایجاد زمینه‌های استثنای مناسب برای خرید آثار و

برنامه‌های فرهنگی هنری

۳- زمینه‌سازی برای حضور فعال و همکاری مؤسسات و

بنگاههای فرهنگی هنری و بنگاههای تولیدی، تجاری و خدماتی

در اجرای طرح‌ها

۴- تسهیل گروه‌های کاری استثنای مناسب توسط مؤسسات و

بنگاههای فرهنگی- هنری در جهت ارائه خدمات مناسب به

مشترکان

۵- زمینه‌سازی برای فعالیت فرهنگی هنری و اطلاع‌رسانی

۶- تسهیل و سازمان‌دهی برای پرداخت تعهدات مالی

۷- ارائه اطلاعات مربوط به کارکنان، کارگران و خانواده‌های

آنان شامل تعداد، سن، جنس، مقطع تحصیلی و سایر اطلاعات

مورد لزوم به ستاد

ب- تشکیل گروه‌های کاری استثنای متشکل از کارکنان

سازمان‌های تابعه و اعمال هماهنگی لازم در این خصوص.

گروه‌های کاری استثنای برنامه‌ها، طرح‌ها و فعالیت‌های انجام شده

فراخوزه استان‌ها را برای بررسی و اعلام نظر به ستاد ارائه خواهند

نمود.

ماده ۵) تعهدات وزارت کار و امور اجتماعی

الف- تشکیل و اداره گروه کاری نهادهای کارگری به منظور

انجام وظایف زیر:

۱- ایجاد زمینه لازم جهت تشویق و ترغیب کارگران برای

استفاده از برایای طرح‌ها

۲- زمینه‌سازی برای ایجاد رابطهٔ مطلوب بین کارفرما، کارگر،

مؤسسات و بنگاههای فرهنگی- هنری در جهت دستیابی به اهداف

طرح‌ها

۳- ارسال درخواست‌ها، نظرات و پیشنهادات مشمولان

طرح‌ها به مؤسسات و بنگاههای فرهنگی- هنری

۴- ارائه طرح‌ها و برنامه‌های پیشنهادی برای برگزاری مراسم،

جشنواره‌ها و مسابقات

۵- زمینه‌سازی برای پیوستن کارفرمایانش به طرح‌ها.

ب- تشکیل گروه‌های کاری استثنای متشکل از کارکنان

سازمان‌های تابعه و اعمال هماهنگی لازم در این خصوص.

گروه‌های کاری استثنای برنامه‌ها، طرح‌ها و فعالیت انجام شده در

حوزه استان‌ها را برای بررسی و اعلام نظر به ستاد ارائه خواهند

کرد.

ماده ۶) تعیین ترکیب ستاد هماهنگی و بررسی طرح‌ها

برای تعیین ترکیب نهایی ستاد مذکور دو ماده ۲ یک نفر

از معزلیان هر یک از وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی،

صنایع و معادن، کار و امور اجتماعی تعیین و مسئولیت راهبری

و نظارت عالی بر اجرای این توافقنامه بر عهدهٔ ایشان قرار

می‌گیرد.

ماده ۷) این توافقنامه در سه نسخه، هفت ماده و ۲ تبصره

تعیین و دارای حکم برابر می‌باشد.

برنامه‌های امروز

همایش کتاب، صنعت و

کارگر امروز در دومین

روز هفته کتاب روز

سال اجتماعات شرکت

سایگوبیروکار می‌شود.

در این مراسم، محمدعلی

شعاعی معاون فرهنگ

وزارت فرهنگ و ارشاد

اسلامی دربارهٔ هفته

کتاب، مهندس مختار

قانون رئیس سازمان صنایع

استان تهران دربارهٔ ارتباط

فرهنگ و صنعت و واقعه

فروری معاونت اجتماعی

وزارت کار و امور

اجتماعی دربارهٔ تأثیر

مطالعه در ارتقای کیفیت

کارمندان می‌کنند.

کار مراسم ضمن

تقدیر از نوجوانان عضو

کانون فرهنگ مطالعه و

ترویج فرهنگ مطالعه و

تشکیل فرقهٔ فوغ مضروب‌ات

مدیران انجمن ناشران

فوق و نوجوان درباره

خانهٔ صنعت و تجوآن به

ارتباط ناشران با مراکز

صنعتی صحبت می‌کنند.

همچنین در این مراسم ۵۰

نفر از دانش‌آموزان عضو

خانهٔ صنعت و تجوآن به

اجرای برنامه می‌روانند.

مادهوین قبل از آغاز

مراسم این نمایشگاه کنشی

که در شرکت سایگی ایجاد

شده، بازدید می‌کنند.

شماره ۳۵

مجموعه آذر ۱۳۸۳

تلفن ۰۲۱-۸۸۰۰۰۰۰۰

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

www.ketab.ir

انجمن در شرکت فولاد مبارکه اصفهان بود که بن کتاب برای خرید کتاب در اختیار کارکنان قرار می گرفت. ایجاد کتابفروشی تخصصی در شرکت ساکو و طراحی بسته‌هایی با عنوان کانو کتاب از کارهای این انجمن در بخش صنعت است. این انجمن فعالیت‌هایی در این زمینه در سه‌پایه‌های **لاسیک**، **اصفهان**، **ایران** خودرو، **دیول** و **بانک تجارت** ایجاد نموده است. حق‌بین می گوید، ما بسته‌هایی را به عنوان کتاب برای پاسخگویی به سئوین مختلف طراحی کردیم. در طراحی آنها موفقیت تحصیلی، روحیات افراد، محیط کار، تخصص افراد و... در نظر گرفته می شود. ما در کارهایی که در کارخانه‌ها انجام دادیم نشان‌ها به صورت خطی انتخاب شدند. یک مایر اسامی نیازهای کارخانه‌ها آثار آنها عرضه شده است. در این کارخانه‌ها کارخانه‌ها طیف کتاب‌های مورد نیاز و حتی در بعضی موارد نشان‌ها را تعیین می کنند و ما براساس موضوعات درخواست شده از طرف کارخانه‌ها کتاب‌هایی را از نشان‌ها مختلف تهیه کردیم. بعد آنها برای نمایشگاه بسته‌های فرهنگی تعدادی را انتخاب می کنند. در واقع اگر هسته اجرایی شکل بگیرد و اطلاع‌رسانی شفاف باشد، تصمیم گیرندگان نهایی انتخاب

محممتقی حق‌بین

کتاب، صاحبان صنایع هستند. بنابراین باید نمی توان ایرادی بر آن وارد کرد.

وی می گوید: فراخوان‌های برنامه‌های حوزه کتاب باید شفاف باشد تا حق کسی ضایع نشود. در اوقات اجرایی پنهانی و غیر شفاف این برنامه‌ها نشان‌ها را آزرده می کند و ممکن است منجر به مسائل مالی شود.

از حق‌بین می‌پرسیم آیا شما در برنامه‌های خود از همه نشان‌ها دعوت می‌کنید یا نشان‌هایی که می‌شناسید و با آنها ارتباط دارید، همکاری می‌کنید؟ در پاسخ به این سؤال وی گوید: بعضی از کارخانه‌ها خیلی دارند، به برنامه‌هایمان یک سگت بر گزار شود که در این صورت دست و پای ما بسته است. اما وقتی ما برنامه‌ها را به کارخانه‌ها می‌فرستیم، ما از طریق اینها می‌نشان‌ها، به همه نشان‌هایی که در موضوع مورد نظرمانی کارخانه‌ها فعالیت دارند برای مشارکت شفاف است که می‌توانیم و ولی چون کتاب‌ها در نهایت براساس سلیقه و نیازهای کارگران و کارخانه‌ها انتخاب می‌شود ممکن است از یک ناشر یک کتاب و از ناشر دیگری چند عنوان کتاب انتخاب شود. حق‌بین بهترین روش برای فعالیت در حوزه کتاب در کارخانه‌ها را برای کارکنان نمایشگاه‌های کتاب با انتخاب کتاب توسط کارکنان می‌داند.

طرح‌های:

استقبال نشده است

انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان هم از سال ۱۳۶۶ فعالیت‌هایی را در حوزه کتاب برای کارخانه‌ها انجام داده است.

علی رضایی، مدیر بازرگانی کانون پرورش فکری می گوید: کانون در راستای اهداف خود یعنی گسترش فرهنگ کتابخوانی، شیوه‌های مختلف توزیع و فروش محصولات فرهنگی یعنی گسترش فروشگاه‌های کتاب، برپایی نمایشگاه، اشتراک خریداران و توزیع پن کتاب را انجام می دهد. فعالیت‌های کانون در کارخانه‌ها هم از سال ۱۳۶۶ با کارخانه ایران خودرو آغاز شد. فعالیت کانون در کارخانه‌ها به این صورت است که کارخانه‌ها به صورت اشتراک کتاب‌های موجود در کانون را که هم انتشارات کانون و هم تولیدات سایر نشان‌ها است خریداری می‌کنند. کانون‌سایه‌ها به عنوان کتاب برای فرزندان کارکنان کارخانه‌ها ارسال می‌کنند. کانون با کارخانه‌های ایران خودرو، سایپا، بانک‌های مختلف و... در این زمینه همکاری می‌کند. ما در راه رسیدن کتاب به دست مخاطبان تصمیم کتاب کانونی و غیرکانونی نداریم. رضایی درباره طرح‌ها و برنامه‌هایی که برای ترویج کتابخوانی توسط دولت صورت گرفته است، می‌گوید: تا به حال از این طرح‌ها استقبال نشده است. وقتی قانون مالیات‌های مستقیم تصویب شد نشان‌ها خوشحال شدند. اما یک نقص در این قانون وجود داشت که مورد استقبال کارگران نشد. مسأله این بود که هزینه اصلی را چه کسی می‌خواهد بپردازد.

رضایی عدم مطالعه را مسأله‌ای در تمام شهرهای جامعه می‌داند و می‌گوید: کتاب نخواندن مشکل خاص کارگران نیست بلکه مشکل همه افراد جامعه است و هر روز استقبال از کتاب در کشور کمتر می‌شود و عدم استقبال به این خاطر است که برای فرهنگ کتابخوانی تبلیغ نمی‌شود. دولت باید کمک‌های خود را به حوزه نشر برای تبلیغ فرهنگ کتابخوانی اختصاص دهد.

حجت‌الاسلام عبدالرحیم شهبسوزی:

انجام کارهایی نه چندان جدی

وزارت کار و امور اجتماعی به لحاظ ارتباطی که با جمعیت حدود شش میلیون نفری کارگری و خانواده‌هایشان دارد می‌تواند برنامه‌هایی را برای این فشر عظیم جامعه در حوزه فرهنگی و کتاب انجام دهد. اداره کل فرهنگی وزارت کار در حوزه فرهنگ براساس سیاست‌های کلان فرهنگی کشور برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری می‌کند و این برنامه‌ها از طریق ادارات کار در شهرها اجرا می‌شود.

حجت‌الاسلام عبدالرحیم شهبسوزی، مدیر کل فرهنگی وزارت کار و امور اجتماعی، رسالت عمده این اداره را پرداختن به فرهنگ کار و نهادهی کردن آن بیان می‌کند. شهبسوزی می‌گوید: ما در حوزه کتاب هم در راستای پرداختن به فرهنگ کار، از سال ۱۳۷۵، حدود ۱۲۰ عنوان کتاب و جزوه درباره فرهنگ کار با شمارگان حدود دو میلیون نسخه منتشر کردیم. ما به آنچه در فرهنگ اسلام و سایر مکاتب درباره کار، موجود است، پرداخته‌ایم. همه این کتاب‌ها را هم به کارگران اهدا کرده‌ایم. او اهدای حدود ۲۰۰ تا ۲۰۰ میلیون تومان بن کتاب از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به فرزندان کارگران را بخش دیگر فعالیت این اداره در حوزه کتابخوانی کارگران بیان می‌کند. اما این کار از دو سو می‌تواند دارای ایراد باشد. از سویی اختصاص این مبلغ با توجه به جمعیت خانواده کارگری در کشور به کتاب بسیار ناچیز است و شاید کمی طنزآمیز باشد از طرف دیگر این احتمال هم وجود دارد که همه بن‌هایی که در اختیار کارگران قرار می‌گیرد، به کتاب تبدیل شود.

برپای نمایشگاه کتاب و تجهیز کتابخانه‌های کارخانه‌ها از کارهای دیگر وزارت کار است. اما یک نکته مهم این است که آیا

حجت‌الاسلام عبدالرحیم شهبسوزی

در همین فعالیت‌های محدودی که در جهت گسترش کتابخوانی در خانواده‌های کارگری صورت می‌گیرد، نیازها و علایق آنان برای انتخاب کتاب در نظر گرفته می‌شود؟ شهبسوزی می‌گوید: تقریباً جامعه کارگری دست ماست و در جامعه کارگری خانواده‌هایشان برای ما بسیار اهمیت دارد. محور کتاب‌ها هم بیشتر آموزشی و تربیتی است. اما اکثری کارشناس انتشارات و تبلیغات اداره کل فرهنگی وزارت کار می‌گویند: ما در هفته کتاب نمایشگاه‌هایی را در کارخانه‌های استان تهران برپا می‌کنیم و قصد

داریم در این نمایشگاه‌ها کار نظر سنجی انجام دهیم تا براساس نیاز آنان، کارهای بعدی انجام شود.

توافقنامه‌های بین سه وزیر

هر فعالیتی که در حوزه کتاب تاکنون در کارخانه‌ها انجام شده به طور پراکنده، هم از سوی نشان‌ها و هم از سوی کارخانه‌ها بوده است که فقط نشان‌ها و کارخانه‌های خاصی از آن بهره‌برند. حتی از زمانی که با تصویب قانون مالیات‌های مستقیم که هر کارفرما می‌تواند به ازای هر نفر از کارکنانش در ماه، به میزان ۷۵ هزار ریال کتاب و کالای فرهنگی خریداری کند و از وقتی طرح جامعی با عنوان «کتاب در سبد خانوار کارگران» عنوان شد، در این دو سال هیچ تصمیم جدی برای استفاده از این ظرفیت قانونی و اجرای این طرح به طوری که نشان‌ها و کارخانه‌های مختلف بتوانند در آن شرکت کنند، گرفته شد.

اما چندی پیش توافقنامه گسترش فعالیت‌های فرهنگی هنری در واحدهای تولیدی، تجاری و خدماتی بین سه وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، صنایع و معادن و کار و امور اجتماعی امضا شد که در آن وظایفی برای هر یک از آنها مشخص شده است. افزایش سهم آثار و برنامه‌های فرهنگی هنری در سبد مصرف و اوقات فراغت خانوار مدیران و کارگران صنایع و معادن کشور و ارتقای سطح فرهنگ عمومی و گسترش فرهنگ کتابخوانی و تعمیق فرهنگ‌سازمانی و نهادهی شدن فرهنگ کار ادعایی است که برای این توافقنامه بیان شده است.

تأمین نیازها و برنامه‌های فرهنگی هنری مناسب کارکنان و کارگران صنایع، برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات و نمایشگاه‌های فرهنگی هنری و ایجاد توسعه فضاهای فرهنگی هنری در واحدهای تولیدی عنوان موضوع این توافقنامه است.

در ماده دوم این توافقنامه ساختار اجرایی آن تعریف شده است. ستاد هماهنگی و بررسی طرح‌ها و دبیرخانه ستاد، گروه کاری کارفرمایان، معزنان و کارکنان صنعتی، گروه کاری مؤسسات و دستگاه‌های فرهنگی هنری و گروه کاری نهادهای کارگری ساختار اجرایی این طرح است.

در این توافقنامه برای هر وزارتخانه تعهدات و وظایفی پیش‌بینی شده است. تشکیل و اداره ستاد هماهنگی و بررسی طرح‌ها حضور نمایندگان وزارت کار و امور اجتماعی و صنایع و معادن، تشکیل و اداره گروه کاری مؤسسات و دستگاه‌های فرهنگی هنری و تشکیل ستاد اجرایی اسامی و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است. گروه کاری مؤسسات و دستگاه‌های فرهنگی هنری برای تدوین راهکارهای اجرایی مطلوب، راه‌اندازی بانک اطلاعاتی برنامه‌ها و کالاهای فرهنگی هنری، نیازسنجی برای ارائه مطلوب برنامه‌ها و کالاهای، جمع‌آوری اطلاعات مربوط به کارکنان، کارگران و خانواده‌هایشان و ارائه ساز و کار مطلوب برای خدمات به موبغ به مشترکان توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل می‌شود. تشکیل و اداره گروه کاری کارفرمایان، مدیران و کارکنان صنعتی

تعهدی است که وزارت صنایع و معادن برعهده دارد. این گروه شناسایی و معرفی واحدهای دارای شرایط برای اجرای طرح‌ها ایجاد زمینه اعتباری مناسب برای خرید آثار و برنامه‌های فرهنگی هنری، زمینه‌سازی برای همکاری مؤسسات فرهنگی و دستگاه‌های تولیدی، زمینه‌سازی برای نیازسنجی توسط مؤسسات فرهنگی، تعیین ساز و کارهای لازم برای پرداخت تعهدات مالی، ارائه اطلاعات مربوط به کارکنان کارگران و خانواده‌هایشان را انجام می‌دهد.

وزارت کار و امور اجتماعی هم طبق این توافقنامه متعهد شده است تا گروه کاری نهادهای کارگری را تشکیل دهد. این گروه به منظور انجام وظایف تعیین شده یعنی ایجاد زمینه لازم برای تشویق و ترغیب کارگران برای استفاده از مزایای طرح‌ها، زمینه‌سازی برای ایجاد رابطه مطلوب بین کارفرما و کارفرمایان مؤسسات فرهنگی ارسال درخواست‌های مشمولان طرح‌ها به مؤسسات فرهنگی، زمینه‌سازی برای پوستن کارفرمایان بیشتر، به طرح‌ها در وزارت کار تشکیل می‌شود.

طبق این توافقنامه یک نفر از معاونان هر یک از سه وزارتخانه برای ترکیب نهایی ستاد هماهنگی و بررسی طرح‌ها تعیین می‌شوند که مسئولیت راهبردی و نظارت بر اجرای توافقنامه برعهده آنهاست.

بنابراین با توجه به قانون مالیات‌های مستقیم و توافقنامه‌ای که درباره گسترش فعالیت‌های فرهنگی هنری در واحدهای تولیدی، تجاری خدماتی بین سه وزیر امضا شده با تفکیک وظایف هر وزارتخانه، زمینه اجرایی آن فراهم شده است. می‌توان امیدوار بود که این طرح‌ها عملی شود که در نتیجه گسترش استیجاب فعالیت‌های فرهنگی در کارخانه‌ها و در نتیجه گسترش کتابخوانی و ارتقای سطح فرهنگ عمومی کمک می‌کند هم تولیدکنندگان کالاهای فرهنگی و نشان‌ها، امکان ثابت برای عرضه آثار خود پیدا می‌کنند.

افزایش سهم آتار و برنامه‌های فرهنگی و هنری
در سبد مصرف و اوقات فراغت خانوار مدیران و کارگران صنایع و معادن کشور و ارتقای سطح فرهنگ عمومی و گسترش فرهنگ کتابخوانی و تعمیق فرهنگ‌سازمانی و نهادهی شدن فرهنگ کار
اهدافی است که برای توافقنامه سه وزیر بیان شده است

توافقنامه‌های بین سه وزیر
افزایش سهم آتار و برنامه‌های فرهنگی و هنری
در سبد مصرف و اوقات فراغت خانوار مدیران و کارگران صنایع و معادن کشور و ارتقای سطح فرهنگ عمومی و گسترش فرهنگ کتابخوانی و تعمیق فرهنگ‌سازمانی و نهادهی شدن فرهنگ کار
اهدافی است که برای توافقنامه سه وزیر بیان شده است

شماره ۲۵
مجله کتاب فرهنگ
۱۳۹۶

ماهور نوی‌نژاد

کتاب، صنعت و کارگر

یکسال با

صنعت و کارگر

گروه غیر کتاب هفت، ۲۲۱ عنوان کتاب با موضوع صنعت و کارگر از آبان ماه سال گذشته تاکنون منتشر شده که از این تعداد ۱۷۷ عنوان در سال ۸۲ و ۹۲ عنوان در سال ۸۳ به چاپ رسیده‌است.

کتاب خلاصه مطالبات طرح استراتژی توسعه صنعتی کشور نوشته مسعود نیلی و حسن درگاهی که با همکاری دانشگاه صنعتی شریف و مؤسسه انتشارات علمی و ۸۸۸ صفحه با شمارگان ۵۰۰۰۰ نسخه به چاپ رسیده، پربزرگ‌ترین و پربشمار کتاب‌ترین عنوان در آمار مذکور بوده است.

حمیدین کتاب «طراحی صنعتی» نوشته مجید خسرو لاجم، ناشر: فلک در ۱۶ صفحه با شمارگان ۱۲۰۰۰ ریال

مهرپرگ‌ترین و کمبهارترین کتاب دربارهٔ صنعت و کارگر است. کتاب مازاک‌دوزی^۱ (شاخه کار و دانش زمینهٔ صنعت، گروه پویاشاک) تدوین فاطمه صنعتی که توسط سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و انتشارات مدرسه در ۲۲۰ صفحه و با بهای دوجلد ۵۵۰۰۰ ریال منتشر شده پیشترین بها را داشته‌است.

شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت، تهیه و تولید مرکز آمار ایران در ۲۴ صفحه با بهای ۳۰۰۰ ریال و شمارگان ۱۵۰ نسخه، کمترین تعداد نسخه را در بین آثار مذکور دارد.

روز کتاب، صنعت و کارگر در سال ۸۱ در هفتم دوره هفته کتاب برای اولین بار برگزار شد، یک سال پیش از این تاریخ شورایی با نام شورای صنعت و فرهنگ با هدف نزدیک ساختن ۲ بخش صنعت و فرهنگ تشکیل شده بود. این شورا برای اولین سال فعالیت خود طرح کتاب در سبد خنوار کارگران را ارائه داد که در روز کتاب، صنعت و کارگر هفتم دوره هفته کتاب مورد ارزیابی قرار گرفت. محمدعلی نجفی، مشاور فرهنگی وزارت صنایع و معادن، فاطمه کریمی، معاون فرهنگی وزارت کار و امور اجتماعی واحمد مسجدجامعی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، همگی بر ضرورت اجرای این طرح و ترویج کتابخوانی میان کارگران تأکید می‌کردند.ولی تمام این صحبت‌ها هنوز از چند گام اول فراتر نرفته است.

یکی از دلایل تعیین روز کتاب، صنعت و کارگر، ترویج کتابخوانی میان کارگران بوده است. در این راستا شاید بهترین و مؤثرترین کاری که نهادهای متولی (وزارت کار، وزارت صنایع و معادن و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی) می‌توانند انجام دهند، انتشار کتاب‌هایی برای کارگران و متناسب با خواسته‌ها و نیازهای آنان است.

در نگاهی به کتاب‌های منتشره وزارتخانه‌های صنایع و معادن و کارگر به خوبی مشخص می‌شود، این کتاب برای مدیران این وزارتخانه‌ها در نظر گرفته شده‌اند در حالی که اگر کتاب‌های مناسب کارگران از سوی نهاد مسئول تهیه و منتشر شود کارگران نیز نسبت به مطالعه آنها علاقه مند خواهند شد.

آنچه در ذیل آمده، نگاهی به تألیفات وزارت صنایع و معادن و وزارت کار طی یک سال اخیر است.

وزارت صنایع و معادن

وزارت صنایع و معادن از ابتدای سال ۸۲ تاکنون ۲ عنوان کتاب منتشر کرده که به ترتیب تاریخ انتشار عبارتند از: استراتژی توسعه صنعتی کشور، شکوه تولید، صنعتگران و معدنکاران نمونه سال ۸۱ و کارنامه قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور در اجرای پژوهش‌ها و…

کتاب استراتژی توسعه صنعتی کشور، خلاصه طرحی با همین عنوان است. طرح تدوین استراتژی توسعه صنعتی کشور در بند یک ماده یک قانون تشکیل وزارت صنایع و معادن به عهده این وزارتخانه سپرده شد. پس از طی مراحل مختلف اداری چون تهیه چارچوب انجام کار، انتخاب مدیران پژوهش‌ها و کارشناسان طرح کار اصلی تحقیق و پژوهش از مهرماه ۸۱ آغاز شد.

کتاب استراتژی توسعه صنعتی کشور، دارای ۴ بخش اصلی با عنوان‌های برودت تحولات اقتصادی و صنعتی در ایران و جهان، چشم‌انداز مطلوب توسعه صنعتی ایران، «استراتژی عمومی توسعه صنعتی با محوریت رقابت‌پذیری» و استراتژی توسعه حوزه‌های صنعتی است. نکته قابل توجه در این کتاب ارائه حدود ۱۵۰ نمودار و شکل در میان مطالب است.

کارلیتوگرافی، چاپ و صحافی این کتاب در چاپخانه دانشگاه صنعتی شریف انجام شده است. شکوه تولید، مجموعه سخنرانی‌های گرامیداشت روز صنعت و معادن در سال ۸۲ است که به همت اداره کل روابط عمومی وزارت صنایع و معادن منتشر شده است. سخنرانی‌های همایش روز صنعت و معادن، همایش نقشی تشکیل‌ها در توسعه صنعتی کشور و پروژه‌های منتخب ۳ فصل اصلی این کتاب را تشکیل می‌دهند. آنچه در فصل اول و دوم کتاب «شکوه تولید، آمده

واضح و گویاست و به توضیحات و بیان جزئیات احتیاجی ندارد.ولی در فصل سوم این طور نیست. وزارت صنایع و معادن با هدف توسعه شاخص‌های فناوری و ایجاد بنس‌ترهای مناسب در بخش فرهنگ هر ساله مجموعه‌ای از پروژه‌های تحقیقاتی را انجام و در صورت امکان اجرا می‌کند. در فصل سوم کتاب حاضر ۵۸ پروژه از حدود ۳۰۰۰ پروژه اجرا شده و در دست اجرای این وزارتخانه به صورت خلاصه معرفی شده است. نکته جالب درباره کتاب بعدی وزارت صنایع و معادن نام طولانی آن است. این کتاب کارنامه قانون حداکثر استفاده از توان فنی، مهندسی، تولیدی و صنعتی و اجرایی کشور در اجرای پروژه‌ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات نام دارد.

هدف از قانون فوق که در سال ۷۵ تصویب شد، واگذاری مسؤلیت و انجام مدیریت پروژه‌های کشور به دستگاههای اقتصادی حرفه‌ای است و در این کتاب کارنامه

هفت سال اجرا شدن این قانون تدوین و ارائه شده است. ناشران این کتاب را همراه با لوح فشرده کتاب عرضه کرده انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه صنعتی امیرکبیر است.

اداره کل روابط عمومی وزارت صنایع و معادن در کتاب دیگری صنعتکاران و معدنکاران نمونهٔ سال ۸۱ را با مشخصات و سوابق پژوهشی آنها معرفی کرده است. این کتاب مشخصات افراد با ۲ زبان انگلیسی و فارسی آورده شده است.

تا چندین پیش سازمان‌های وابسته به وزارت صنایع و معادن می‌توانستند به‌طور مستقل کتاب تألیف، ترجمه و منتشر کنند.ولی بر اساس مصوبه جدید این وزارتخانه کلاً تولید و انتشار کتاب تنها در اختیار خود وزارتخانه است.

در نتیجه این مصوبه کتاب‌های تازه و نو در کارنامه نشر سازمان‌هایی مانند سازمان صنایع و معادل استان تهران نمی‌توان دید. راهنمای سرمایه‌گذاری صنعتی، راهنمای سرمایه‌گذاری در معادن ایران و صنعت استان تهران آخرین کتاب‌هایی هستند که سازمان صنایع و معادن استان تهران منتشر کرده است.

وزارت کار و امور اجتماعی

وقتی دنبال انتشارات و کتاب‌های وزارت کار می‌گردی بی‌جهت نباید در واحدهای مختلف جست‌وجو کرد، چون متولی کارهای انتشارات این وزارتخانه مؤسسه کار و تأمین اجتماعی است. مؤسسه کار و تأمین اجتماعی کارنامه نشر مثبت و قابل توجهی دارد. در کتاب‌های سال ۸۲ تاکنون این مؤسسه کتاب‌های تألیفی و ترجمه را می‌توان دید.

کتاب «مهاجرت نیروی کار» نوشته فیلیپ مارتین، کارشناس ارشد مؤسسه بین‌المللی مطالعات کار (ILO) و ترجمه سیدحسین هفده‌تن است. در بخش اول این کتاب

وضعیت مهاجرت در جهان و تک تک قاره‌ها و از بخش دوم تجارت و سرمایه‌گذاری، کمک‌ها و بارانه‌های کشاورزی و مدیریت مهاجرت ارزیابی شده است. در ۹ مقاله این کتاب بررسی‌ها بر اساس آمار و ارقام موجود در مؤسسه بین‌المللی مطالعات کار انجام شده است.

«جامعه، کار و رفاه در اروپا» عنوان کتاب دیگری از مجموعه کتاب‌های ترجمه‌ای مؤسسه کار و تأمین اجتماعی است که نوشته کریستین کارنیز و ترجمه سید عبدالحسن حجت‌زاده است.

این کتاب به ۳ بخش تقسیم شده است که مضمون هر یک در عنوان کتاب متنگس شده است. بخش اول الگوهای ملی توسعه جوامع برگزیده اروپایی را در دوره پس از جنگ جهانی دوم می‌گذارد. بخش دوم الگوهای متغیر اشتغال کار در اروپا متمرکز شده است. سومین بخش کتاب به دو حوزه روابط متغیر میان کار و رفاه یعنی زنان و عطف‌مشی‌ها و فقر و محرومیت اجتماعی پرداخته است.

عمده بررسی‌های این کتاب به کشورهای آلمان، اسپانیا، سوئد و انگلستان اختصاص دارد.

مهارت‌های مدیران اثربخش، نظام تأمین اجتماعی آلمان و اشتغال، بازار کار سیاست‌های اقتصادی را می‌توان از کتاب‌های تألیفی مؤسسه کار و تأمین اجتماعی برشمرد. کتاب نظام تأمین اجتماعی آلمان، نوشته محمدتقی علی حسینی است.

بنا بر آنچه خود نویسنده در مقدمه کتاب آورده است، آلمان دارای نظام گسترده و نسبتاً پیچیده تأمین اجتماعی است و دولت آلمان در کنار بیمه‌های اجتماعی از ابزار مختلف دیگری در جهت ایجاد رفاه عمومی و تأمین آزادی‌های اولیه مردم استفاده می‌کند. به همین دلایل فوق نویسنده به نظام تأمین اجتماعی آلمان پرداخته و جزئیات دیگر آن چون حق اولاد، حمایت از مادران، دموکراسی صنعتی، بیمه درمانی، بیمه بازنشستگی و… را بیان کرده است.

مطالعه کتاب «مهارت‌های مدیران اثربخش» قطعاً برای همه مدیران ضروری است. زیرا در فصل اول ۲۲ فصل این کتاب یکی از مهارت‌های مدیران چون پاداش، شایعه، اعتماد، بحران، هزینه و… شرح شده است. مرئفی کرمی و احمد گوردزی مؤلفان این کتاب هستند.

در کتاب «اشتغال، بازار کار و سیاست‌های اقتصادی، مبانی نظری اشتغال، کاربرد مبانی اشتغال در کشورهای توسعه‌یافته، وضعیت کشورهای جهان سوم و وضعیت بازار کار ایران بیان شده است.

این کتاب توسط دکتر مرتضی سامتی، عضو هیأت علمی دانشگاه اصفهان تألیف شده است. کتاب‌های دیگر مؤسسه کار و تأمین اجتماعی که می‌توان به آنها اشاره کرد «همکاری کارگر- کارفرما» و «آئین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی قانون کار» هستند. این دو کتاب تألیفی با ترجمه نسیند بلگه مطالب آنها تهیه و تنظیم شده است.

کتاب «همکاری کارگر- کارفرما» حاصل اجلاس سازمان بهروری آسیایی (APO) در مورد همکاری کارگر- کارفرماست. در این کتاب پس از معرفی سازمان بهروری آسیایی و ارائه گزارش ششمین اجلاس سازمان بهروری آسیایی، مقالات برگزیده این همایش آورده شده است.

چاپ هفتم «قانون کار» و «آئین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی قانون کار» از دیگر کتاب‌های مؤسسه کار و تأمین اجتماعی هستند که نیازی به توضیح ندارند.

کارنامه کتابی دو وزارتخانه

نگاهی به تألیفات وزارتخانه‌های صنایع و معادن و کار و امور اجتماعی

^[1] ۲۲۱ عنوان کتاب با موضوع صنعت و کارگر از آبان ماه سال گذشته تاکنون منتشر شده که از این تعداد ۱۷۷ عنوان در سال ۸۲ و ۹۲ عنوان در سال ۸۳ به چاپ رسیده‌است

^[2] ۸۸۸ صفحه با شمارگان ۵۰۰۰۰ نسخه به چاپ رسیده، پربزرگ‌ترین و پربشمار کتاب‌ترین عنوان در آمار مذکور بوده است

^[3] حمیدین کتاب «طراحی صنعتی» نوشته مجید خسرو لاجم، ناشر: فلک در ۱۶ صفحه با شمارگان ۱۲۰۰۰ ریال

آشتی فرهنگ و صنعت گرچه پیوند عشق‌تو آهمن و طنازی کتاب را در ذهن تداهی می‌کند که بسی تصورش نامسکین است اما نه در عالم جامع اهداء بلکه در عالمی که انسان، محور و اشرف اوست قابل قبول به نظر می‌آید زیرا او که با معدن و فلز در کار است یک انسان است و انسان هم انسان است و برای خود و خانواده‌اش ترویج موازنه صنایع و محصولات فرهنگی از جمله کتاب را می‌خواهد آید شکل‌گیری شورای فرهنگ و صنعت را نیز می‌توان در این راستا ارزیابی کرد. شومالی که فرهنگ و محصولات فرهنگی را با روح و فکر صنعتگران و معدنچیان پیوند می‌زند و این گزارش به بررسی و نحوه شکل‌گیری این شورا می‌پردازد.

شورا و قربایت فرهنگ و صنعت

محمدهادی محمودی عضو شورای فرهنگ و صنعت سخن از تاریخچه و روند شکل‌گیری این شورا می‌گوید: «شورای فرهنگ و صنعت حدود دو سال است که از سوی وزارت صنایع و معادن آغاز به کار کرده است و هدف شورا ایجاد توازن بین حوزه‌های فرهنگی و حوزه‌های صنعتی است که نزدیکی و قربایت بین این دو حوزه زمینه‌ساز رشد و توسعه در این بخش خواهد بود.» محمودی دستگامهای مرتبط و همکار را در زوایای صنایع و معادن، آموزش و پرورش و فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌داند و می‌گوید: «وزارت کار و امور اجتماعی نیز همکاری‌هایی داشته است که منجر به امضای یک توافقنامه سه جانبه از سوی وزارت صنایع و معادن، کار و امور اجتماعی و فرهنگ و ارشاد اسلامی شده است. شورا مرکب از ۲۰ نفر افراد خبره و دارای سوابق اجرایی در بخش‌های فرهنگی و صنعتی است و در واقع تلفیقی از افرادی است که می‌توانند دیدگاه‌های نظری جدیدی را در حوزه فرهنگ و صنعت مطرح کنند و زمینه‌های اجرایی کار را فراهم کنند. وی هدف از تأسیس شورا را تعامل سازنده بین دو حوزه فرهنگ و صنعت تعریف می‌کند و می‌گوید: «باید از ظرفیت هر کدام از این حوزه‌ها برای رشد و توسعه دیگری بهره گرفت.» عضو شورای فرهنگ و صنعت، مدیریت شورا را محمدعلی نجفی وزیر اسبق آموزش و پرورش و مشاور فعلی رئیس جمهور معرفی می‌کند و می‌گوید: «هدف‌ای از معاونین وزاری این سه وزارتخانه و افراد دیگری از اصحاب فرهنگ، هنر و صنعت نیز حضور دارند.»

کتاب و صنعت

این عضو شورای فرهنگ و صنعت درباره نگاه شورا به حوزه کتاب می‌گوید: «شورای فرهنگ و صنعت، از ابتدا تلاش نموده است که بتواند کتاب را به عنوان یکی از اقلام مهم فرهنگی در سبد خانوارهای بخش صنعتی قرار دهد و برای اولین گام از زمان شروع کار تلاش کردیم به نحوی بتوانیم کتاب را به صورت چاپی یا الکترونیکی وارد سبد کالای خانواده صنعت کنیم.» محمودی به نحوه پرداختن این فعالیت فرهنگی اشاره می‌کند و می‌گوید: «اولین گامی که برداشتیم هماهنگی با بانک صنعت و معدن بود. طی آن یک سبد کالای فرهنگی، مجموعه‌ای از کتب مختلف، در دو سال گذشته و در روز کتاب، صنعت و کارگر، به همکاران اهدا کردیم که در یک نظرخواهی به میزان تأثیر مثبت آن پی بردیم، اما در ادامه کار نظرگاه نظری جدیدی انتخاب کردیم که شاید انتخاب کتاب توسط دبیرخانه شورای فرهنگ و صنعت تا حدودی برای خواننده و مخاطب آن مورد قبول نباشد.» بالاخره وزارت صنایع و معادن با راه‌اندازی شورای فرهنگ و صنعت در یک اقدام جدید کتاب را چون دیگر لوازم و ابزار صنعتی دست صنعتگران می‌دهد اما این هدیه فقط محدود به نیروها و کارکنان وزارتخانه است نه کارگران صنعتی و معدنچیان دوردست شهرستانی. محمودی برای سهولت بخشی امکانات فرهنگی بین

شورای فرهنگ و صنعت، از ابتداء تلاش کرده است که بتواند کتاب را به عنوان یکی از اقلام مهم فرهنگی در سبد خانوارهای بخش صنعتی قرار دهد

نیروهای صنعتی به تهیه کارت الکترونیکی فرهنگ اشاره می‌کند. این کارت اعتباری زمینه بهره‌گیری نیروی انسانی صنعتگر را از محصولات فرهنگی فراهم می‌آورد. محمودی خود در این باره می‌گوید: «از پاییز سال گذشته حدود یک سال است که با طرح کارت اعتباری و توزیع آن بین همکاران ستادی در وزارت صنایع و معادن زمینه بهره‌مندی آنان را از محصولات فرهنگی از جمله کتب فراهم آوردیم تا با تمایل و سلیقه خود محصولات فرهنگی را انتخاب کنند.»

طرح کارت فرهنگ همچون سبد کالای روز صنعت محدود به کارکنان وزارتخانه می‌شود. کارتی که حاوی ارزش ریالی است و به تعداد ۱۰۰۰۰ عدد می‌رسد و دارندگان آن با مراجعه به فروشگاههای معرفی شده از کارت‌ها استفاده می‌کنند. عضو شورای فرهنگ و صنعت، این حرکت را به عنوان گام اول به شمار می‌آورد و آن را آزمایشی تلقی می‌کند. اما این حرکت فرهنگی در راستای تعامل بین فرهنگ و صنعت از بالا به پایین شروع شده است و منتفع آن به کارگران سخت‌کار و گرفتار در میان فزاینده سنگ‌های صنعتی و بی‌رحم معدن نرسیده است. محمودی در این باره می‌گوید: «ما این فضا را با بسپاری ایجاد کنیم و از خود ستاد شروع کنیم که این حرکت آغاز شود و موج ایجاد کنند.» وی نحوه توسعه و ترویج کتاب و کتابخوانی در حوزه‌های مختلف صنعتی را به توافقنامه جدید بین وزارتخانه‌های صنایع و معادن، کار و امور اجتماعی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ربط می‌دهد و معتقد است که دستورالعمل و نحوه اجرای فعالیت‌های فرهنگی، بخصوص در حوزه کتاب در این توافقنامه مشخص شده است.

محمدهادی محمودی درباره مفاد توافقنامه جدید و توزیع عادلانه و مناسب محصولات فرهنگی در حوزه صنعت می‌گوید: «با این توافقنامه یک پوشش سراسری در کشور به وجود می‌آید و در سطح استان‌ها هم ستادهایی

درون شورای فرهنگ و صنعت

هنوز قضاوت زود است

تشکیل شده است که از وضعیت کار گزارش‌هایی منتسک می‌کنند و فعالیت شورا منحصر به محدوده استان تهران نخواهد بود.

وی در پاسخ به این سؤال که شورای صنعت و فرهنگ در مراکز استان‌ها چه اقداماتی در خصوص راه‌اندازی شعبه نموده است می‌گوید: «ما هنوز در استان‌ها شاخه یا شعبه‌ای نداریم، چرا که باید اول شورا نهادینه شود و رسمیت پیدا کند و ساختار کار هم فراهم شود.»

محمودی همچنین معتقد است که برای ایجاد ساختار شورا مجوزهای لازم است که این مجوزها اخذ شده است. در ضمن به نحوه تأمین اعتبار لازم نیز اشاره دارد و می‌گوید: «از حمل‌ریخت‌های که از طریق بودجه ستوانی برای فعالیت‌های فرهنگی وجود دارد اعتبار لازم تأمین می‌شود.»

کتاب در سبد کالای کارگر

بر اساس توافقنامه اول مهر ۱۳۸۳ به منظور افزایش سهم آثار و برنامه‌های فرهنگی و هنری در سبد مصرف و اوقات فراغت کارکنان و کارگران بخش صنایع و معادن کشور، همچنین در جهت ارتقای سطح فرهنگ عمومی و گسترش کتابخوانی و... هر سه وزارتخانه تعهداتی را متقبل شده‌اند که به طرح کتاب در سبد خانوار کارگران می‌انجامد. در این طرح علاوه بر بهره‌گیری کارگران بخش صنعت و معدن خانواده‌ها نیز به‌بهره نخواهند بود.

محمدهادی محمودی در پاسخ به این سؤال که طرح کتاب در سبد خانوار کارگران با چه تدایمی متوقف نخواهد شد، می‌گوید: «این کار را از ابتدا آغاز کردیم روز به روز هم رشد پیدا کرده است. همچنین بحث استان‌ها نیز به میان آمده است که با توجه به عدم برنامه‌های شورای فرهنگ و صنعت می‌توان به میزان موفقیت آن امیدوار بود.» وی به اهداف و برنامه‌های شورا در راستای توافقنامه نیز اشاره دارد و می‌گوید: «در برنامه‌های شورای ایجاد مراکز فرهنگی در واحدهای صنعتی مشخص شده است و در بعضی از واحدهای صنعتی مراکز فرهنگی از جمله کتاب وجود دارد.»

محمودی همچنین جلسات شورا را دو هفته یک بار عنوان می‌کند و می‌گوید: «بستر فعالیت‌های ما در حوزه نظری است تا اجرایی.»

شورای فرهنگ و صنعت که در بدنه وزارت صنایع و معادن فعال است به مصوباتی دست می‌زند که قابل تأمل است و دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه این شورا گرچه رسمی است اما این سؤال مطرح می‌شود که فعالیت آن چگونه است؟ محمودی در پاسخ به این نکته می‌گوید: «وقتی شورای فرهنگ و صنعت می‌آید، تشکیل جلسه می‌دهد که فلاں مرکز صنعتی کتابخانه تشکیل دهد، خوب جنبه قانونی پیدا می‌کند.»

هنوز خیلی مشخص نیست که دستورالعمل‌ها و مصوبات شورای‌الزام آور باشد یا نه از یک طرف عضو شورای فرهنگ و صنعت، سخن از فعالیت نظری شورا به میان می‌آورد و از دیگر سو ضعف در روند اجرایی شدن طرح‌ها احساس می‌شود.

محمدهادی محمودی به آینده این شورا امیدوار است و حداقل کارهای انجام شده و کسب تجربه را در ظرف دو سال از تشکیل شورای فرهنگ و صنعت می‌خواند. اما باید دید که اندازه موفق خواهد بود یا می‌توان شاهد توزیع محصولات فرهنگی، خاصه کتاب، در سبد مصرفی کارگران سخت‌کوش صنعت و معدن بود. می‌توان گفت هنوز قضاوت زود است، باید بگذاریم تا زمان ادکلی بگذرد و باز سراسری و سؤالی دیگر.

کتاب در سبد کالای کارگر

بر اساس توافقنامه اول مهر ۱۳۸۳ به منظور افزایش سهم آثار و برنامه‌های فرهنگی و هنری در سبد مصرف و اوقات فراغت کارکنان و کارگران بخش صنایع و معادن کشور، همچنین در جهت ارتقای سطح فرهنگ عمومی و گسترش کتابخوانی و... هر سه وزارتخانه تعهداتی را متقبل شده‌اند که به طرح کتاب در سبد خانوار کارگران می‌انجامد. در این طرح علاوه بر بهره‌گیری کارگران بخش صنعت و معدن خانواده‌ها نیز به‌بهره نخواهند بود.

محمدهادی محمودی در پاسخ به این سؤال که طرح کتاب در سبد خانوار کارگران با چه تدایمی متوقف نخواهد شد، می‌گوید: «این کار را از ابتدا آغاز کردیم روز به روز هم رشد پیدا کرده است. همچنین بحث استان‌ها نیز به میان آمده است که با توجه به عدم برنامه‌های شورای فرهنگ و صنعت می‌توان به میزان موفقیت آن امیدوار بود.»

محمودی همچنین جلسات شورا را دو هفته یک بار عنوان می‌کند و می‌گوید: «بستر فعالیت‌های ما در حوزه نظری است تا اجرایی.»

شورای فرهنگ و صنعت که در بدنه وزارت صنایع و معادن فعال است به مصوباتی دست می‌زند که قابل تأمل است و دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه این شورا گرچه رسمی است اما این سؤال مطرح می‌شود که فعالیت آن چگونه است؟ محمودی در پاسخ به این نکته می‌گوید: «وقتی شورای فرهنگ و صنعت می‌آید، تشکیل جلسه می‌دهد که فلاں مرکز صنعتی کتابخانه تشکیل دهد، خوب جنبه قانونی پیدا می‌کند.»

هنوز خیلی مشخص نیست که دستورالعمل‌ها و مصوبات شورای‌الزام آور باشد یا نه از یک طرف عضو شورای فرهنگ و صنعت، سخن از فعالیت نظری شورا به میان می‌آورد و از دیگر سو ضعف در روند اجرایی شدن طرح‌ها احساس می‌شود.

محمدهادی محمودی به آینده این شورا امیدوار است و حداقل کارهای انجام شده و کسب تجربه را در ظرف دو سال از تشکیل شورای فرهنگ و صنعت می‌خواند. اما باید دید که اندازه موفق خواهد بود یا می‌توان شاهد توزیع محصولات فرهنگی، خاصه کتاب، در سبد مصرفی کارگران سخت‌کوش صنعت و معدن بود. می‌توان گفت هنوز قضاوت زود است، باید بگذاریم تا زمان ادکلی بگذرد و باز سراسری و سؤالی دیگر.

فرهنگنامه مشاغل فرهنگن درباره شرح وظایف و شرایط احراز مشاغل فرهنگی غیروالدی به نازگی از سوی مرکز برنامه ترویج و آموزش ترویج انسانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دو دو جلد تدوین و منتشر شده است. این فرهنگنامه شامل شش فصل کتابداری و اطلاع‌رسانی، امور مطبوعاتی و تبلیغاتی، نمایشگاهها و جشنواره‌ها، چاپ و نشر، امور هنری و صنعت تصویر است که با همکاری گروه‌های علمی زیر نظر حمیدرضا بهروان تدوین شده است. **سوال‌هایی** را درباره این فرهنگنامه مطرح کردیم که روابط عمومی این مرکز به آنها پاسخ گفته است.

ضرورت تدوین فرهنگنامه

مشاغل فرهنگی چه بوده است؟

از آنجا که یکی از مهمترین ابزارها در توسعه فرهنگی، داشتن تعریفی گویا و همه‌جانبه از مشاغل فرهنگی است و از سویی برای رسیدن به این منظور، اطلاعات کافی از این مشاغل غیر از اطلاعاتی

مختصر، به‌رکنده و ناقص بصورت مدون و مکتوب که جوابگوی نیاز باشد وجود نداشته، لذا طرح تهیه و تدوین فرهنگنامه مشاغل فرهنگی کشور طر چهار مرحله و با اولویت تهیه شرح وظایف و شرایط احراز پست‌های سازمانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مطرح گردید و چون هدف نهایی این طرح، ترمیم و تهیه دوره‌های آموزشی برای متصدیان این مشاغل مطمح نظر بود و طبیعی است بدون شناخت کامل از ابعاد مشاغل برنامه‌ریزی آموزشی حرکتی هدفمند محمول نمی‌شود، بر این اساس عزم برای تهیه و تدوین این فرهنگنامه پیش از پیش مهم و جدی تلقی گردید. در این بخش دو جلد فرهنگنامه به اقسام هفت جلد آموزش مشاغل تهیه، چاپ و توزیع گردید. در مرحله دوم تهیه و تدوین فرهنگنامه مشاغل فرهنگی بخش غیروالدی س‌رواحه امور قرار گرفت که بسیاری از مشاغل که بر تارک هنر این مرزوم می‌درخشند تعریف شد که آسیا حفظ و گسترش آنها می‌تواند از نظر اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی بسیار مفید واقع شده و به طور ویژه در امر اشتغالزایی نقش مهمی ایفا نماید. این بخش نیز در دو جلد تهیه، چاپ و توزیع گردید.

آیا در حال حاضر اطلاعاتی درباره مؤسسات فرهنگی وجود دارد که وضعیت موجود مشاغل فرهنگی مؤسسات را نشان دهد؟
تعداد اطلاعاتی در این خصوص وجود دارد اما بصورت پراکنده است و استخراج لازم را ندارد. بخشی از این اطلاعات در مرکز آمار ایران، بخشی در وزارت کار، معاونت هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، میراث فرهنگی، و موجود است که نیازمند جمع‌آوری و طبقه‌بندی می‌باشد که بانک اطلاعاتی مفیدی برای محققان، پژوهشگران، اهل فن و جویندگان این مشاغل خواهد بود.
ویژه در شناساندن این مشاغل در سطح بین‌المللی و جهانی.

چه مشکلاتی در حوزه مشاغل فرهنگی جامعه ما به چشم می‌خورد؟

بسیاری از این مشاغل شناسایی نشده است و بسیاری از آنها منسوخ شده و یا در حال فراموشی هستند که می‌باید شناسایی، معرفی شوند برای احیا، حفظ و مسانبت آنها تلاش لازم به عمل آید.
نیو اطلاعات پنجمکام و آمار دقیق از مشاغل بخشی‌های فرهنگی، اعم از دولتی و غیردولتی - و شاغلان این حوزه نیز از مشکلات موجود است. همچنین عدم به کارگیری صحیح ساحتان این مهارت‌ها و مشاغل فرهنگی در جایگاه‌های خود و استفاده نکردن از توانایی‌های آنها از مشکلات این حوزه است.

بسیاری از رشته‌های تحصیلی در دانشگاهها با مشاغل فرهنگی مربوط به این رشته‌ها همچوائی ندارد. این رشته‌ها سبب دیگری می‌روند و مشاغل سنت و سویی دیگر دارند. تعیین گروه‌های علمی برای **حوزه‌های مختلف مشاغل فرهنگی** چگونه انجام شده و کار گروهها در تدوین فرهنگنامه مشاغل،

تعریف مشاغل و وظایف آنها به چه نحوی عمل کرده‌اند؟

اداره برنامه‌ریزی آموزشی مرکز برنامه‌ریزی و آموزش نیروی انسانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با توجه به مأموریت‌های وزارت متبوع، هفت کمیته علمی تخصصی در حوزه‌صنعت تصویر، هنر، مطبوعات و تبلیغات، امور فرهنگی، چاپ و نشر، آموزشی و پژوهشی و اداری مالی تشکیل داد که اعضای هر کمیته ترکیبی از اساتید دانشگاه، مسؤولان دولتی حوزه مربوطه و مسؤولان آزاداندیش و متخصصان برنامه‌ریزی حوزه بودند. این کمیته‌ها به عنوان سیاستگذار و برنامه‌ریز مسؤلیت هدایت ۲۷ گروه علمی را که کار تهیه مشاغل را انجام دادند به عهده داشتند. انجام برگزاری جلسات و تطبیق روند جلسات از لحاظ فرم و محتوا توسط مدیر و کارشناسان ارشد مرکز صورت می‌گرفت و کتابندی، طبقه‌بندی و سایر امور نیز توسط این کارشناسان انجام می‌شد.

گروه‌های علمی برنامه‌ریزی، شرح وظایف و شرایط احراز مشاغل معسوب سازمان مادیوت و برنامه‌ریزی کشور، شرح وظایف حوزه معاونت‌ها و ادارات و نظرسنجی صورت گرفته از طریق کارکنان ذی‌ربط را مینا قرار داده و سپس به طبقه‌بندی پست‌های معسوب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی براساس موضوعات و مأموریت‌های فرهنگی این وزارت پرداخته و با حذف پست‌های مشابه اقدام به تهیه شرح وظایف و شرایط احراز نمود. این مجموعه برای بررسی و تطبیق مواز آن با قوانین استخدامی و تجربیات و نیازهای واقعی پست‌ها به دفتر تشکلات بودجه و روش‌ها و حوزه‌های مربوطه ارائه گردید و بعداً تأیید و اعضای دفتر تشکلات، مدیر کل و اداره مربوطه، معاونت و رئیس مرکز برنامه‌ریزی و آموزش نیروی انسانی، چاپ و توزیع گردید. براساس مشاغل، دوره‌های آموزشی دو سه دوره مقدماتی، میانی و عالی طراحی شد که دوران خدمت مفید کارمند در طی ۲۲ سال را در بر می‌گرفت. نکته حائز اهمیت در تهیه و تدوین این مشاغل، پیش‌بینی و درج شرایط احراز دوره‌های رسمی و غیررسمی برای این مشاغل را در بر داشت و از سویی دیگر، متصدیان واقعی با مدارک تحصیلی و گذراندن دوره مربوطه و ارای آراز پست را پیشنهاد داده است که اگر این طرح پیاده شود هر یک از متصدیان مشاغل در جایگاه واقعی خود قرار می‌گیرند.

تدوین این فرهنگنامه چه تالیزاتی در ساختار مؤسسه‌های فرهنگی و به تبع آن برنامه‌ریزی‌های فرهنگی دارد؟

این فرهنگنامه نه پایان، بلکه آغازی است برای شناسایی و معرفی مشاغلی که در حوزه فرهنگ قرار دارند. این فرهنگنامه امکانی را برای برنامه‌ریزان فرهنگی فراهم نموده است که پس از این مشاغل را از ابعاد مختلف بویژه از منظر فرهنگی مورد بررسی قرار دهند و تأثیرات شگرف آن را در جامعه به مذاقه بگذرانند. این طرح برای اولین بار در کشور در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و اجرا شده است که برای بسیاری از برنامه‌ریزی‌ها مورد نیاز است و اطلاعات حاصل از آن منبای برای ایجاد تحول و ساماندهی منابع انسانی این بخش و برنامه‌ریزی آموزش‌های فرهنگی قرار می‌گیرد و سایر تحولات مربوطه با الکتا به داده‌های حاصل از آن صورت خواهد گرفت.

شایان ذکر است پس از چاپ و توزیع این فرهنگنامه تعدادی از وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها مبادرت به طراحی و تعریف مشاغل خود کردند. به دنبال تدوین این فرهنگنامه و شفاف شدن تعاریف و شرح وظایف مشاغل و چگونگی تصدیق‌گری هر یک از مشاغل و تعیین جایگاه متصدیان آن و حلال طی کردن دوره‌های آموزشی در سطوح و اطلاعات علمی مورد نیاز آنها موجب شد که دوره‌هایی در مقاطع کارشناسی، کارشناسی و بالاتر و دوره‌های پودمانی طراحی و در مراجم فیضلاح چون وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تصویب و اقدام به جذب فراگیران به طور رسمی و غیررسمی در سراسر کشور شود. در حال حاضر تعداد بسیار زیادی دانش آموز و دانشجو در این رشته در مراکز آموزشی در حال تحصیل هستند.

مشاغل فرهنگی؛ مراحل تدوین یک فرهنگنامه

این تحول حرکتی رو به جلو بود و نه باعث گردید. ساختاری نو و جدید از فعالیت مؤسسات فرهنگی را ترمیم نماید و مورد استقبال مخاطبان خاص خود گردید.
بنیهای است برای میانه توسعه پذیر، تأمین نیروی انسانی ماهر و گذرآمد به عنوان یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر اجتماعی و توسعه کلان، بخصوص توسعه فرهنگی از اهمیت و جایگاه بالایی برخوردار است و با توجه به وسعت دامنه فرهنگ و نفوذ آن در ابعاد جامعه، شناخت دقیق و درست ایجاد و آثار آن ضروری است و این به نوبه خود موجب می‌شود از یکسو این مشاغل که بخشی از فرهنگ اصیل کشور است حفظ و احیا کرده و از سویی دیگر تحولی در ساختار دستگاه‌های اجرایی و بهسازی منابع انسانی که یکی از سیاست‌های پیش‌بینی شده دولت در برنامه‌های توسعه فرهنگی کشور است، ایجاد می‌گردد.

معرفی مشاغل فرهنگی خارج از حوزه‌های دولتی نیز از دو جنبه مهم قابل بررسی و تعمق است: یک جنبه شناختی است که آحاد جامعه نسبت به این مشاغل پدیده خواهند کرد و که بنیهای است تا شناخت دقیق و منسجم از آنها در اختیار نباشد، برنامه‌ریزان به اثر گذاری آنها در پایه‌ریزی نظام فرهنگی و اقتصادی آن بی نخواهند.
بر جنبه دیگر، تحول در ساختار دستگاه‌های اجرایی بخش غیروالدی و بهسازی منابع انسانی در این حوزه‌هاست که پس از شناسایی و تهیه‌سازی این نیروها و به کارگیری تکنولوژی جدید می‌توان به عنوان دیگر هادی اساسی در بخش‌های مختلف اقتصاد و فرهنگ از آن بهره‌برداری صحیح نمود. این خاصصه‌ها در صورتی می‌توانند

هویت فرهنگی و اجتماعی به افراد و جامعه دهند. به حفظ و تداوم ارزشای حسن کمالی جوینی انسان عمل کنند که از وجوه مختلف مورد بررسی قرار گیرد.
تأثیر خود را به نحو احسن بگذرانند.
شاید این گام‌تبرنده در آندمانیزونگ بخشی از نیازهای فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی جامعه، ما، خاصه نسل جوان، بیاید.
حلق و جویای کار را پاسخ گوید.

تدوین این فرهنگنامه جنبه نظری و آموزشی مشاغل فرهنگی را دارد و به نظر شما برای عملی شدن هدفی مشاغل فرهنگی توسط افراد حرفه‌ای چه باید کرد.
بینی آذ صدمات اجرایی می‌توان برای آن در نظر گرفت؟

در واقع همین طور که از عنوان کتاب بر می‌آید بیشتر فرهنگنامه و محل رجوع مخاطبان به این دایره‌المعارف و مشاغل است. بعضی از این شیوه استناد شمارگردی در جریان کار و فعالیت هستند.
بنا بر این فرهنگنامه اتفاقات آموزشی خوبی افتاده که بیرون آن اتفاقات، عده‌ای فراگیر مشغول تحصیل هستند. عده‌ای نیز جذب بازار کار شده‌اند.
به هر حال مراجم تصصم‌گیرنده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزارت کار... می‌توانند با پیاده کردن شرایط احراز مطلوب که در این فرهنگنامه آمده است و با جذب متصدیان واقعی به آن ضمنت اجرایی دهند که طمعا قرار گرفتن افراد با تخصص‌های مربوطه به کیفیت خدمات رسائی می‌افزاید.

^[1] شماره ۱۰، پخش شده ۱ آذر ۱۳۸۳

^[2] شماره ۱۰، پخش شده ۱ آذر ۱۳۸۳

کارگر چه‌رای پررنگ در همه جوامع دارد اما به نظر می‌آید که بسیار گمنام است. کارگران به عنوان یک طبقه از جوامع صنعتی جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد و صنعت هر کشور دارند اما همیشه مدبران و بزرگان اقتصادی حضوری نمایان‌تر از کارگران داشته‌اند.

این اتفاق را در ادبیات هم می‌توان دید. خصوصاً در ادبیات داستانی که معمولاً کارگران سیاهی لشکرهای داستان هستند. اگر شخصیت‌های موجود در داستان‌ها را به شخصیت اصلی، شخصیت‌های فرعی، تیب و سیاهی لشکر تقسیم بندی کنیم، کمتر دیده‌ایم که کارگری بتواند شخصیت اصلی باشد و معمولاً اگر در داستان با زمانی فرست حضور کارگر یا کارگرانی فراهم شده سیاهی لشکر بوده‌اند؛ افرادی که فضاهای خالی داستان را پر کرده‌اند خیلی هم دارای اهمیت نیستند. کارگرهای داستان شخصیت اصلی و شخصیت‌های فرعی نیستند و معمولاً این فرست را نداشته‌اند که حتی تیب باشند. شاید علت تیب نشدن کارگران ، ناشناخته بودن شخصیت آنها در جامعه است و حضورشان آنگذر کم‌رنگ است که مردم تصویر ویژه و متفاوتی از آنها ندارند.

اما یک راننده تریلی همیشه تیب است. سیبل بلند، چهره شکتس، دست‌های روغن، موهای فروری... یعنی راننده تریلی عینک، کتاب، خودکارت و تعدادی جزوه و کاغذ و البته چهره‌ای خسته و آرام و موهایی که آرام به سفیدی می‌زدند یعنی معلم.

روپوش سفید، عینک، گوشی یعنی پزشک، اما چه مشخصه‌هایی برای کارگر موافق داشت؟ هیچ. کارگر چه‌ر شخص و معلوم ندارد و اینطور می‌شود که او حتی این فرصت را ندارد که تیب باشد و به زحمت آن هم گاهی اوقات حضوری کم‌رنگ از او را به عنوان سیاهی لشکر داشته‌ایم.

در سال‌های گذشته نهادها و انجمن‌های مختلفی با هدف حمایت از جامعه کارگری و معرفی جایگاه این کشر از جامعه تلاش‌های زیادی کرده‌اند و در این میان انجمن فرهنگی - حمایتی کارگران به عنوان نهاد مستقلی که در زمینه ارتقای دانش مهارت‌های زندگی کارگران فعالیت می‌کند، در راستای اهداف فرهنگی خود، برای ادبیات داستانی کارگران ارزش و اعتبار خاصی قائل بوده است.

این مجموعه در راستای همین فعالیت‌ها به عنوان اولین قدم کتابی تحت عنوان کارگران را که شامل ۵۰ داستان کوتاه است، منتشر کرد. گروه راننده این کتاب، روح مهدی پور عمرا، گلشنی از داستان‌های این را در کتاب کارزار فراهم آورده که در آنها تلاش شده، چند جنبه کار و زندگی کارگران ایرانی به تصویر کشیده شود. مهدی پور عمرا می‌گوید اگر می‌توانستیم شدن متن کتاب نمی‌رفت، هم تعداد داستان‌ها افزایش می‌یافت و هم امکان نقد و بررسی هر یک از داستان‌ها به وجود می‌آمد.

کار و کارگر مهمترین مقوله انتخاب

مهدی پور عمرا می‌گوید: فارغ التحصیل حقون و علوم سیاسی دانشگاه تهران است از سال ۱۳۷۰ به نوشتن پرداخته و در کنار نقد و بررسی ادبیات داستانی و نوشتن مقالاتی در حوزه کودک و نوجوان، نوشتن داستان را نیز پی گرفت. ماستی تی، آواز قورباغه در گلری مار، مان مرستک، بهار و... در جمله مجموعه داستان‌های این نویسنده است. برخورد اتفاقی مهدی پور با کتاب درانه‌های زندگی از پناهی سمنانی (مجموعه اشعاری که به موضوع کار پرداخته) باعث شد تا به داستان‌هایی در ارتباط با موضوع کار بپردازد و

داستان‌هایی را در این حوزه جمع‌آوری کرد. او با نوشتن کتاب‌های نقد برای مجموعه داستان‌های چونک، بهرام صادقی، جماله‌ها، هدایت، ساعدی و... و همچنین شناخت و ارتباط با داستان‌های کوتاه ایرانی به راحتی توانسته وقایع و رویدادهایی را در مکان کارصورت می‌گیرد و در ارتباط با کارگران آن محیط است. نویسنده همچنین داستان‌هایی را که موضوع آن کار است را جمع‌آوری کرد. مهدی پور که مدت ۲ سال در این زمینه فعالیت نموده و پیش‌برداری کرده می‌گوید، کار و کارگر مهمترین مقوله انتخاب داستان‌ها بود و اینکه نویسنده، مطرح باشد یا نه در انتخاب‌ها مهم نبوده‌اند؛ همین موضوع باعث شده تا بسیاری از داستان‌های مجموعه کارزار از نویسندگانی باشد که چهره شاخص در حوزه نویسندگی ندارند هر چند که در این مجموعه آثاری از افرادی چون: صادق هدایت، غلامحسین ساعدی، بزرگ علوی، علی‌اشرف درویشیان، جلال آل احمد... مهدی پور پس از تقسیم‌بندی ادبیات کارگری به دو مقوله ادبیاتی که کارگران می‌آفرینند و ادبیاتی که برای کارگران نوشته می‌شود می‌گوید: کارگران به علت نداشتن فرصت

داستان‌های ایرانی این سؤال را مطرح می‌کند که کدام یک از نویسندگان ایرانی در شرایط کار و کارگری زندگی کرده‌اند؟ مهدی پور معتقد است: برای یافتن علت‌های باگرفتن ادبیات کارگری در ایران، تنها نباید به خاستگاه طبقاتی نویسندگان اشاره کرد بلکه عوامل پدیدارپنهان بسیاری دخالت دارند. اصولاً ریشه‌های مسائل اجتماعی تک عامل و تک فاکتوره نیستند. علت‌های ریز و درشت فراوانی نقش دارند اما همواره یک یا چند علت و عامل نقش تعیین‌کننده‌تری در شکل‌گیری آن پدیده به عهده دارند. مهدی پور تصور می‌کند در ایران با توجه به پیشینه کارگری دو چیز کم به نظر می‌رسد: خاطرات، تاریخ شفاهی و رویدادهای به ثبت رسیده در موضوع کارگری و زندگی کارگران و نیز سنت انجمنی‌ای و سندیکایی نیرومند. وی در ادامه از محدود و درویشیان یاد می‌کند و می‌گوید این دو ضمن آشنایی با رنج‌های طبقه کارگر و نزدیکی با شرایط آن، سنجایی این نوع زندگی و کشمکش میان تئوری کار و سرمایه را در لایه‌های داستان‌های خود نشان داده‌اند. درویشیان در در زمان چهارجلدی سال‌های ایرانی و احمد محمود در «همسایه‌ها» و «مدار صفر درجه» و برش‌هایی از زندگی کارگران را به تصویر کشیده‌اند.

مهدی پور معتقد است جمع‌آوری این داستان‌ها گامی مؤثر خواهد بود جهت جلب توجه نویسندگان به این حوزه و ادبیات داستانی و از طرف دیگر چنین آثاری برای طبقه کارگر نیز بسیار مؤثر تر خواهد بود.

حضور متفاوت محافل چون انجمن فرهنگی - حمایتی کارگران که از سه سال گذشته فعالیت خودشان را آغاز کرده‌اند در رسیدن به چنین اهدافی بسیار مؤثر بوده‌اند.

راهکاری برای شنیدن صدای کارگران

مریم محسنی یکی از اعضای هیأت مدیره این انجمن با اشاره به این موضوع که انجمن معتقد به چند صمدایی است می‌گوید ما نیز در کنار سایر محافل و مجامعی به دنبال این هستیم تا صدای کارگر به گوش دیگران برسد.

این انجمن در کنار برگزاری سمینارهای متفاوت و انتشار یک خبرنامه و نیز راه‌اندازی یک سایت انجمن توجه خاصی به مسائل فرهنگی کارگران نیز داشته است. مسالطو که مطرح شد انتشار کتاب کارزار اولین قدم این انجمن در این راستاست.

محسنی می‌گوید به رغم اینکه نیمی از افراد جامعه ما مزدبگیران هستند اما ما سقانه ادبیاتی که به نوعی در ارتباط با زندگی آنها باشد، نداریم. محسنی معتقد است انتشار چنین مجموعه‌ای مقدمه‌ای مناسب برای جلب توجه نویسندگان و همچنین اهالی هنر است تا توجه ویژه‌ای به حوزه کار و کارگری داشته باشند. این انجمن در کنار فعالیت‌هایی که به آنها اشاره شد برای رسیدن به اهداف خود در حوزه کتاب و نویسندگی جلسات قصه خوانی و نویسندگی نیز دارند؛ جلساتی که به صورت ماهیانه برگزار می‌شود، در این همچنین آثار نویسندگان مختلف نقد و بررسی می‌شود و تحریر کرده‌اند برای دیگران می‌خوانند. محسنی معتقد است برگزاری چنین جلساتی دو نایده خواهد داشت: اینجاست که اعضا با ادبیات و نوشتن‌های حوزه کار و کارگری آشنا می‌شوند و با این شناخت رسیدن به اهداف دیگر سهل‌الوصول‌تر خواهد بود و نتیجه دیگری که از این جلسات می‌توان گرفت پرورش قلم‌افضاست؛ شاید بتوان نویسندگان یا شاعران موفق‌تری را دید که از دل همین جلسات خارج شده‌اند.

مرتضی قدیمی کتاب، صنعت و کارگری

محیط‌های کار - محیط‌های داستانی

زندگی کارگران در ژانرهای ادبی

درویشیان در

رمان چهارجلدی

«سال‌های ایرانی»

و احمد محمود

در «همسایه‌ها»

و «مدار صفر درجه»

برش‌هایی از

زندگی کارگران را

به تصویر

کشیده‌اند

بحث کتابخوانی کارگران ورواج فرهنگ کتابخوانی در بین آنها و خانواده‌هایشان چند سال است که مطرح شده است. کارگران و خانواده‌هایشان بر اساس اطلاعات وزارت کار و امور اجتماعی بخش عمده یعنی حدود ۴۰ تا ۵۰درصد جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند.بنابراین توجه به این فشر جامعه در خصوص تأمین نیازهای فرهنگی و ترویج فرهنگ کتابخوانی یک ضرورت است. ضرورتی که هرچند در مورد توجه فراز گرفته اما خود طرح این موضوع هم یک تحول است.تأمین امکانات فرهنگی و ترویج فرهنگ کتابخوانی دربین کارگران و خانواده‌های کارگری می‌تواند، کتابخوانی و تریخ مطالعه را در جامعه انولایش دهد. فرهنگ کار را ارتقا بخشد، و به انولایش تولیدات کمک کند.از سوی دیگر سطح فرهنگ عموم می‌با گسترش مطالعه در بین کارگران ارتقا یابد.می‌کند.توجه به مواردی که گفته شد ضرورت

توجه به این موضوع بیشتر اساسی می‌شود. مؤلفان امروز فرهنگ، صنعت و کار در طول این سه سال در جلسات و نشست‌های، راهپای گسترش فرهنگ کتابخوانی و بردن کتاب به خانه کارگران را بررسی کرده‌اند.تخصیصاتی هم گرفته‌اند تا با مشارکت یکدیگر گام‌هایی در این راه بردارند تا روز «کتاب، صنعت و کارگر» فقط در حد یک عنوان و نام و شعار نباشد. تشکیل صندوق ذخیره کتابی و فرهنگی و کتاب در کارخانجات، برگزاری نمایشگاه‌های کتاب و طرح کتاب در سبد خوار کارگران از جمله برنامه‌هایی است که به این منظور تدارک دیده شده است.بر اساس قانونی هم که در سال ۱۳۸۰ در مجلس شورای اسلامی تصویب شده، هر کارفرما در صورت تمایل می‌تواند به ازای هر کارگر خود در ماه به میزان ۷۵هزارریال کتابی و فرهنگی و کتاب خریداری کند و این جزو هزینه‌های قابل قبول به حساب می‌آید.تصویب این قانون هم، حمایتی قانونی را در این جهت ایجاد کرد و هرچند به خاطر تقابص و مشکلاتی این حمایت قانونی نداشت در عمل مورد استفاده قرار گیرد. ایجاد و تجهیز کتابخانه و برپایی نمایشگاه کتاب در کارخانه‌ها و راه‌های بین کتاب و دست‌های فرهنگی به خانواده‌های کارگری تاکنون به صورت محدود و پراکنده در کارخانه‌ها انجام شده است. بعضی از ناشران و تشکل‌ها در کارخانه‌هایی که بیشتر به امر فرهنگ توجه دارند، فعالیت‌هایی انجام می‌دهند. همه این حرکت‌ها از چشمند و مؤثر است اما باید فکری کرد تا با برنامه‌ای جامع و مستمر، گسترش کتابخوانی در بین همه کارگران و در جامعه گسترش یابد. ما امروز در گزارشی دیگر به فعالیت‌های کارخانه‌ها در حوزه کتاب پرداخته‌ایم و درباره طرح‌ها و برنامه‌هایی که در جهت فرهنگ مطالعه کارگران مطرح شده است، نوشته‌ایم. حالا در اینجا می‌خواهیم به این موضوع بپردازیم که چگونه کارگران را به مطالعه ترغیب کنیم. بنابراین بهتر دیدیم که به‌سرگ کارگران برویم و از آنهایی که در محیط کارگری هستند خودشان در این باره بگویند.

بی‌توجهی به ادبیات کارگری

محمدعلی گودینی نویسنده است و داستان و رمان می‌نویسد. تا به حال بیش از صد داستان با موضوع کارگری نوشته است. گودینی بعد از ۱۷ سال کار کردن در شرکت قوه پارس حالا از کار افتاده است. رفتی یا تو گفته‌ای رگو می‌کنم بریده بریده حرف می‌زنی و این به‌خاطر بیپارسی ناشی از کار است. گودینی در طول دوره کاری خود، مطالعه می‌کرده و حالا یک نویسنده است. می‌گوید: من کارگر بودم و خودم کتاب می‌خریدم. کتابخانه‌ای در کارخانه بود اما کتاب‌هایش مورد پسند من نبود، بیشتر ، کتاب‌های فنی بود. به‌طور کلی کتاب‌هایی که در کتابخانه موجود بود، مطابق علائق کارگران نبود. بعد از انقلاب اسلامی هم کتاب‌هایی که برای کارخانه می‌آوردند، موضوع مذهبی داشت.

وقتی از گودینی می‌پرسم چگونه می‌شود کارگران را به مطالعه ترغیب کرد از مشکلات کارگران می‌گوید، مشکلات کارگران زیاد است. کارگران امنیت شغلی ندارند، بیمه نیستند و مسائل ایمنی آنها رعایت نمی‌شود و دفعه‌ها زیادی دارند.

واحد‌های فرهنگی وزارت کار و امور اجتماعی و خانه کارگر فعال نیستند و شعار می‌دهند. کارخانه‌ها هم سالانه هزینه زیادی را صرف تبلیغات می‌کنند اما هیچ فعالیتی در زمینه فرهنگی و کتاب ندارند. اگر کارخانه‌ها، سه هزارم هزینه تبلیغاتشان را برای کتاب صرف کنند، در تولید هم موفق می‌شوند. حتی برای تبلیغات هم کارخانه‌ها می‌تواند از کتاب استفاده کنند. مثلا کتاب چاپ کنند و اسم کارخانه را هم به عنوان پشتیبان انتشار کتاب بویسند و در بین کارگران توزیع کنند. اهدافی کتاب توسط کارخانه‌ها هم می‌تواند به امر کتابخوانی کارگران کمک کند. در گذشته کارگران بیشتر بی‌سواد بودند اما امروز بیشتر کارگران تحصیل کرده‌اند و دیلمه دارند. ناشران زحمه مطالعه برای آنها فراهم است. اگر امنیت شغلی کارگران تأمین شود و کتاب‌های مناسب در اختیار آنها قرار گیرد، آنها به‌خوبی می‌پذیرند.

گودینی از بی‌توجهی به ادبیات کارگری هم می‌گوید: ادبیات کارگری در ایران جانفاده اما در کشورهایی مانند روسیه پذیرفته شده است. پیش از انقلاب اسلامی نویسندگانی بودند که کارگری می‌نوشتند اما چون خودشان کارگر نبودند، تحت تأثیر فرهنگ دیگر کشورها بودند و نوشته‌هایشان با فرهنگ ما همخوانی نداشت. بعد از انقلاب هم نویسندگانی از جمله احمد محمود در همسایه‌ها مشکلات کارگر را نوشته‌اند اما ادبیات کارگری در کشور ما جانفاده است و از کارگری نویس‌ها هم حمایت نمی‌شود.

داستان‌های گودینی درباره کارگری است. می‌گوید: من سال‌ها کارگر بودم و آنچه برای خودم اتفاق افتاده یا آنچه را دیده‌ام، نوشته‌ام. برای همین این نوشته‌ها بر کارگران تأثیرگذار است و با آنها همذات‌پنداری می‌کنند.

میرزا داور هم از نویسندگانی است که در یک محیط کارگری آفته به عنوان کارمند کار می‌کند. داور می‌گوید: به تصمیم‌دهی خزانندگان معتقد نیستیم. بخصوص اینکه با ورود تکنولوژی در آینده فشر کارگر را فر از تحصیل کرده تشکیل می‌دهند. در مجموع عدم مطالعه گویانگیر تمامی فشر‌های جامعه است و مسائل زیادی در این امر دخالت دارند که یکی از آنها دفعه اقتصاد است. اما علت اصلی آن کم‌تألم فقر فرهنگی باشد. برای ترغیب جامعه به کتاب خواندن هم این کار باید در سطح آموزش و پرورش شروع شود.

قصه‌نویان تا قانون

اکبر خلیلی هم نویسنده است و هم در یک کارخانه کاغذ کار می‌کند و تاکنون چند مجموعه داستان نوشته است. با خلیلی تماس می‌گیرم تا درباره مطالعه کارگران بپرسم. معذرت خواهم می‌کند و می‌گوید مرا از این موضوع معاف کنید و بعد درد دل می‌کند. حق کارگر را نمی‌دهند، دست روی دل این بیچاره‌ها نگذارید. کارگران گرسنه‌اند، خسته‌اند بعد به آنها بگوییم، بیاید کتاب بخوانید. شکم گرسنه که مطالعه نمی‌کند.

کارگر اگر بیمار شود باید برود میبود. چه کسی برای او هزینه می‌کند، با مطالعه که کار درست نمی‌شود، کارگر خسته است، کاری به کاری نداشته باشند. این حرف‌ها چیست که شما می‌زید. این حرف‌ها را چاپ نکنند، آنها را برای خودت می‌گویم.

بعد دوباره می‌گوید: حق مؤلف، کتابخوان و کارگر مشخص نیست این چه کاری است که به کارگر کتاب بدهد، کارگری که نان ندارد بخورد چگونه می‌خواهد به کتابخوانی تشویقش کنید. کسی که کتابخوان باشد، کتاب را از لای سنگ هم پیدا می‌کند و می‌خواند. در جامعه‌ای که بالاترین شمارگان کتاب سه هزار نسخه است و ناشران نمی‌شان در آن است که حق مؤلف را ندهند، دانشجو و کارمند من و شما هم کمتر فرصتی برای مطالعه داریم، کارگر گرسنه و خسته هم که وقت کتابخوانی ندارد. اگر می‌خواهد همین حرف‌ها را بنویسد. اگر می‌خواهد بداند چگونه می‌شود کارگران را به مطالعه ترغیب کرد قصه «دون تاقون» مرا بخوانید.

وقتی به خط فقر نرسد نمی‌توانم مطالعه می‌افند
جلالی نگارگر، رئیس اتحادیه اصناف و اصیبات فارسی دارد اصل مطالعه است. یک لیتمن شعر را هدایت می‌کند، کاریکلمه‌نوی هم می‌نویسد. بعضی از کاریکلمه‌نویس‌ها در اگان آقا چاپی شده است. نگارگر نوشته بود، وقتی به خط فقر ننگ می‌کیم، کلامم می‌افتد و ایچیم سبکباری‌اش را مدیون دلم است. نگارگر تا به حال تجربه کار در چند کارخانه از جمله الکترونیود، اسیدسازی می‌شود.ک اسیدخانه را دارد. او درباره کتابخوانی کارگران می‌گوید: کارخانه‌هایی که مالکیت خصوصی دارند و مالک کارخانه‌ها دنبال سود هستند و کمتر میانه‌ای با فرهنگ دارند به فعالیت‌های فرهنگی و کتاب نمی‌پردازند. آنها حتی ابتدایی‌ترین حقوق کارگران که در قانون کار آمده‌اند مثل ساعت کار و بهداشت را رعایت نمی‌کنند. وقتی که نیازهای اولیه کارگران برآورده نشود، کارگر نسبت به مطالعه

و کتاب احساس نیاز نمی‌کند چون در مرحله اول سیر کردن شکم برایش مهم است. اما در کارخانه‌هایی که مدیریت با مالکیت مغفرت است، مدیران تمایل دارند کارهایی را انجام دهند. اما اگر به آنها تکلیف شود، از سر خود می‌کنند. بنابراین مهم فرهنگ‌سازی برای مطالعه است. به عنوان مثال عضویت رایگان در کتابخانه‌ها برای کارگران می‌تواند مفید باشد. توجه و اهمیت به کتاب وقتی در کارخانه‌ها اتفاق می‌افتد که مدیریت کارخانه اهل فرهنگ و کتاب باشد. اما کارفرما معمولاً به اشتغاف کارگران از کتاب و کتابی فرهنگی احساس نیاز نمی‌کند و تصمیم‌گیرنده هم کارفرماست.

احمد مهدری ۱۳ساله دیلمه و کارگر یک چاپخانه است که به‌تازگی مشغول به کار شده است. مهدوی می‌گوید: بعد از مدتی بیکاری چند ماه است که مشغول به کار شده‌ام. الان همه فکرم کار است و مطالعه و کتاب خواندن فکر نمی‌کنم. از وقتی که دیلمه گرفتم اصلاً کتاب نخوانده‌ام. اصلاً کارگران به خاطر شرایط شغلی وقت و امکان مطالعه ندارند. کارگر باید صبح تا شب کار کند. اضافه‌کاری کند تا بتواند مخارج زندگی‌اش را تأمین کند.

حسینعلی کریمی هم کارگر ۶۵ساله کارخانه پلیمر است. او درباره مطالعه و کتاب می‌گوید: من سواد چندانی ندارم که کتاب بخوانم. چهار تا فرزند دارم که باید کار کنم و خرج آنها را بدهم. هزینه‌های زندگی سنگین است و بعد از ۶۵سال کار هنوز هیچ ندارم. کارگر باید کار کند، سواد و وقت ندارد که کتاب بخواند.

اگر کارخانه‌ها هزینه تبلیغات را صرف کتاب کنند…

نگاه اقتصادی تر به عادات مطالعه

واحد‌های فرهنگی وزارت کار و امور اجتماعی و خانه کارگر فعال نیستند و شعار می‌دهند. کارخانه‌ها هم سالانه هزینه زیادی را صرف تبلیغات می‌کنند اما هیچ فعالیتی در زمینه فرهنگی و کتاب ندارند. اگر کارخانه‌ها، سه هزارم هزینه تبلیغاتشان را برای کتاب صرف کنند، در تولید هم موفق می‌شوند. حتی برای تبلیغات هم کارخانه‌ها می‌تواند از کتاب استفاده کنند. مثلا کتاب چاپ کنند و اسم کارخانه را هم به عنوان پشتیبان انتشار کتاب بویسند و در بین کارگران توزیع کنند. اهدافی کتاب توسط کارخانه‌ها هم می‌تواند به امر کتابخوانی کارگران کمک کند. در گذشته کارگران بیشتر بی‌سواد بودند اما امروز بیشتر کارگران تحصیل کرده‌اند و دیلمه دارند. ناشران زحمه مطالعه برای آنها فراهم است. اگر امنیت شغلی کارگران تأمین شود و کتاب‌های مناسب در اختیار آنها قرار گیرد، آنها به‌خوبی می‌پذیرند.

گودینی از بی‌توجهی به ادبیات کارگری هم می‌گوید: ادبیات کارگری در ایران جانفاده اما در کشورهایی مانند روسیه پذیرفته شده است. پیش از انقلاب اسلامی نویسندگانی بودند که کارگری می‌نوشتند اما چون خودشان کارگر نبودند، تحت تأثیر فرهنگ دیگر کشورها بودند و نوشته‌هایشان با فرهنگ ما همخوانی نداشت. بعد از انقلاب هم نویسندگانی از جمله احمد محمود در همسایه‌ها مشکلات کارگر را نوشته‌اند اما ادبیات کارگری در کشور ما جانفاده است و از کارگری نویس‌ها هم حمایت نمی‌شود.

داستان‌های گودینی درباره کارگری است. می‌گوید: من سال‌ها کارگر بودم و آنچه برای خودم اتفاق افتاده یا آنچه را دیده‌ام، نوشته‌ام. برای همین این نوشته‌ها بر کارگران تأثیرگذار است و با آنها همذات‌پنداری می‌کنند.

میرزا داور هم از نویسندگانی است که در یک محیط کارگری آفته به عنوان کارمند کار می‌کند. داور می‌گوید: به تصمیم‌دهی خزانندگان معتقد نیستیم. بخصوص اینکه با ورود تکنولوژی در آینده فشر کارگر را فر از تحصیل کرده تشکیل می‌دهند. در مجموع عدم مطالعه گویانگیر تمامی فشر‌های جامعه است و مسائل زیادی در این امر دخالت دارند که یکی از آنها دفعه اقتصاد است. اما علت اصلی آن کم‌تألم فقر فرهنگی باشد. برای ترغیب جامعه به کتاب خواندن هم این کار باید در سطح آموزش و پرورش شروع شود.

قصه‌نویان تا قانون

اکبر خلیلی هم نویسنده است و هم در یک کارخانه کاغذ کار می‌کند و تاکنون چند مجموعه داستان نوشته است. با خلیلی تماس می‌گیرم تا درباره مطالعه کارگران بپرسم. معذرت خواهم می‌کند و می‌گوید مرا از این موضوع معاف کنید و بعد درد دل می‌کند. حق کارگر را نمی‌دهند، دست روی دل این بیچاره‌ها نگذارید. کارگران گرسنه‌اند، خسته‌اند بعد به آنها بگوییم، بیاید کتاب بخوانید. شکم گرسنه که مطالعه نمی‌کند.

سایر محمدی

نقد مدرن به اعتقاد بسیاری در دهه بیست در دانشگاه تهران با درس‌های دکتر فاطمه سیاح آغاز شد، اما امروز پس از این همه سال نقد چه جایگاهی دارد؟ در پاسخ به این پرسش عده‌ای بر این باورند، نقد ادبی جدا از نقد و انتقاد به مفهوم عام قابل تصور نیست، چون جامعه ایران سایهٔ یک استبداد طولانی در طول تاریخ را دارد، فرهنگ نقدپذیری در جامعه ما نهادینه نشده است و تاگزیر ما امروز نقد ادبی نداریم. آیا دانشکده‌های ادبیات وظیفه تربیت منتقد را دارند؟ اینوه آثار تئوریک نقد که در دهه اخیر ترجمه و منتشر شده، آیا به دانش نقد در نزد ما منجر شده است؟ آنچه به‌عنوان نقد در مجلات ادبی و در مطبوعات چاپ می‌شود آیا معیارهای یک نقد علمی را دارد؟ آیا اهل قلم ظریف و تحمل نقد آراشان را دارند؟ وضعیت نقد کتاب در ایران چگونه است و چگونه باید باشد؟ با ۸۳ تن از فرهنگ‌سازان، این مباحث را در میان گذاشته‌ام که بخش دوم آنرا می‌خوانید.

تعیین جایگاه و چند و چون یک اثر

بسامان‌تری پیدا کرده باشد که اگر برخی از نشریات تخصصی ویژه کتاب مثل نشریه کتاب هفته یا جهان کتاب یا جشن کتاب مجال بیشتری را برای شکل‌گیری نقد علمی فراهم کنند و صفحات بیشتری را به این مقوله اختصاص دهند، یقیناً نقد در ایران در همه زمینه‌ها از پویایی قابل توجهی برخوردار خواهد شد و قطعاً علاقه‌مندان بسیاری پیدا خواهد کرد.

کتاب‌هایی هم در زمینه تئوری‌های نقد ادبی در یک دهه اخیر در ایران ترجمه و منتشر شده‌اند که در افزایش آگاهی و اطلاعات منتقدان بی‌تأثیر نبوده‌اند اما نقدنویس نیاز به شرم و شعور غریزی دارد که صرفاً با دانش به دست نمی‌آید؛ درک و دریافت نکات اساسی یک اثر هنری یا ادبی به آسانی میسر نمی‌شود. خیلی‌هم مسأله تجربه و سن را عهده نمی‌کنم، به نظر من تفاوت منتقدان و تأثیرگذار بودش‌ان و راهگشا بودش‌ان چه برای علم مردم و چه برای هنرمند و نویسنده از جایی پیدا می‌شود که با دانش بسیار زیاد و با مطالعه و نثر درخشان همراه است ولی چیزی به اسم شرم و شعور باطنی هم در حیطه نقدنویسی بسیار بسیار اهمیت دارد، البته اسباب و ابزار استدلال هم برای مجاب کردن مخاطب لازم است.

برای تربیت منتقد هم بحث دانشگاه‌ها مطرح نیست، دانشگاه‌ها دیگر نمی‌توانند افراد باسواد تربیت کنند. اما منتقد احتیاج به عوامل و عناصر دیگری دارد، فقط با دانش و نثر درخشان و حتی فقط با استدلال‌های مجاب‌کننده هم یک نقد عمیق و علمی شکل نمی‌گیرد، توقع تربیت منتقد از دانشگاه تحمیل بار اضافه بر دوش دانشگاه‌هاست. اما اگر دانشگاه‌های ادبی فارغ‌التحصیلان باسواد تربیت‌بکنند بخشی از این مهم را انجام داده‌اند.

اینکه آیا ما منتقد حرفه‌ای در حوزه ادبیات، فلسفه، هنر و تاریخ داریم یا نه، باید گفت، بله، تعدادی منتقد داریم که افرون تر از چند دهه پیش شده‌اند. اما نقدی باید زمان بگذرد تا تسلط لازم و مقبولیت در میان خوانندگان پیدا بکنند، باید صبر کرد. من این را به عنوان یک بحث محافظه‌کارانه نمی‌خواهم طرح کنم. گمان من بر این است که نهادینه شدن نقد در جامعه ما نثر فراهم شود. در حالی که تعداد منتقدان حرفه‌ای هم به نظر زیاد نیست ولی در میان جوانان باوقای درخشانی دیده‌ام که از شرم و شعور و سواد که در فرست‌های آینده بیشتر به کار خواهد آمد، برخوردارند.

موضوع دیگر در زمینه نقد که باید مطرح شود، فرهنگ نقدپذیری در جامعه ماست که متأسفانه جامعه ما نه تحمل نقد را دارد و نه از نقد حمایت می‌کند. هنرمندان ما با چنین ادایی باز نیامده‌اند. نقد را معمولاً به عنوان یک توهین یا زیر سؤال بردن می‌بینند و اثرش تلقی می‌کنند. جامعه هم نقد را معمولاً به خاطر زورنویسی بسیار پراکنده و غیر اصولی پس از سال ۱۳۴۰ که به نوعی منشأ غرض‌ورزی و توهین داشت، هضم نکرد. منتقدانی که به جای استدلال بیش از حد توهین کردند.

نمونه‌هایی از زیادداشتیم، در همان دهه جهل هم داشتیم، اما گمان من بر این است که سلامت نقد در این سال‌ها بیشتر آشکار بشودالبته با کار زیادتر. شاید مردم پذیرند که نقد به معنای هتایی و به معنای کینه‌کشی به یک نفر نیست. نقد تعیین جایگاه و چندان و چون یک اثر است. پذیرش نقد در جامعه امروز ما به مراتب بیشتر از دهه‌های جهل و بیجاه است که خود من اولین نقد‌های نقاشی را در همان دهه‌ها نوشتم.

امروز پذیرش نقد بیشتر شده است

آیدین آغداشلو تک‌اگر

در تمام رشته‌های هنری، نقد ادبی شاید، از قدیمی‌ترین و رایج‌ترین هنرها باشد. از دهه‌های خیلی پیش نمونه‌هایی از نقد ادبی و داوری در باب متون دیده می‌شود. بنابراین سنت نقد آثار است. ایچی است که در طول زمان از استحکام و قوت آن کم نشد و مخصوصاً پس از مشروطیت نقد ادبی به عنوان درجه‌ای برای شناخت ادبیات به کار می‌رفت. نقد‌های ما معمولاً به صورت نقد و بررسی سر کلاس یک بوده اما با جمله و قالب جدید جهانی نیز همگام شده است که در این میان می‌توان به اولین نمونه‌های نقد ادبی معتر نظر نقد‌های صادق هدایت اشاره کرد.

امروزه خوشبختانه چند نشریه ادبی به‌طور منظم و مستمر به مقوله نقد ادبی می‌پردازند و بسیاری از کتاب‌ها در این نشریات نقد و بررسی یا معرفی می‌شوند. اما در این میان حجم عظیمی از کتاب‌ها ناچار معرفی نمی‌شوند یا صرفاً در نشریات تخصصی نقد و بررسی می‌شوند. کتاب‌های علمی، کتاب‌های هنری و کتاب‌های ادبی و کتاب‌های تاریخی، بنابراین با تخصصی‌تر شدن نشریات، خوانندگان نقد‌های مورد علاقه خودشان را پیرامون کتاب‌هایی که منتشر می‌شوند، می‌توانند در این نشریات بخوانند. در هر صورت کمیت نقد‌های ادبی ما به اندازه کافی نیست. علش را هم توضیح دادم چون تعداد نشریات تخصصی ما چندان فراوان نیست و تعداد کتاب‌های منتشر شده هم در طول ماه بسیار زیاد است. شاید این کمبود را با زیادتر شدن نشریات تخصصی از سوی و از سوی دیگر با قرار گرفتن نقد‌های تخصصی مختلف در زمینه ادبی، سیاسی و تاریخی در روزنامه‌های متعددی که منتشر می‌شوند، بتوان به شکلی حیران کرد.

روزنامه‌ها از نقد‌های درخشان و زنده بهره چندانی نمی‌برند و حقیقتاً من روزنامه‌ای را نمی‌شناسم که برای نقد کتاب‌های مورد علاقه‌ام به آن رجوع کنم. اغلب نقد‌های روزنامه‌ها هم، حالت گزارش ساده را دارند. بسیاری از این روزنامه‌ها به علت کمبود نیروی متخصص و یا به دلیل نبود امکانات مالی از منابع دیگر برای پر کردن صفحات هنری خودشان استفاده می‌کنند. در عین حال همین روزنامه‌ها می‌توانند محل تأثیرگذاری برای تربیت منتقد باشند. اما آنچه که به کیفیت نقد‌ها مربوط می‌شود، باید گفت در باب کتاب‌های تاریخی، نقد‌های عمیق و قابل توجهی دیده‌ام. سیاسی، اجتماعی یا ادبی که برخی از این نقدها می‌توانند قابل انکا باشند و در فروش یک کتاب حتی تأثیر فوق‌العاده داشته باشند. گمان می‌کنم وضعیت نقد ادبی در طول یک دهه اخیر وضعیت

به مرحله ایده‌آل ترسیده‌ام

آژن‌نوش آژن‌نوش مترجم

فکر می‌کنم سنت نقد کتاب در ایران طی چندسال اخیر یک روند علاقه‌تری به خودش گرفته است. این به آن معنا نیست که نقد کتاب امروز عالمانه و بی‌غرضانه شده و هدف از نقد بهبود بخشیدن محتوای یک اثر شده است. هنوز کشاکش‌ها، چشم و هم‌چشمی‌ها، حسادت‌ها، انتقام‌گیری‌ها و… در این غرض فراوان است. با این وجود می‌بینم که نقد‌های مؤدبانه هم زیاد نوشته می‌شود. نقد در همه زمینه‌ها موجود است. در ادبیات، در کتاب‌های لغت، در ترجمه و حتی در ترجمه آثار قرآنی که شاید یکی از بهترین جهاها در نقد آثار، نقد در حوزه ترجمه از قرآن توسط اشخاص مختلف صورت گرفته، افرادی هم که به این کار می‌پردازند، نوعی نیت پاک و یک غرض خداجویانه در کارشان جلوه‌گر است. وقتی هم به انتقاد از ترجمه‌ای می‌پردازند، آن کسی که اثرش مورد انتقاد واقع می‌شود، عصبانی نمی‌شود.

من در این زمینه مطالعات زیادی داشتم. حتی یکی از دانشجوینام پایان‌نامه تحصیلی‌اش را در همین زمینه با من گذارند که کار بسیار خوبی هم هست. می‌بینم نوعی برخورد و نوع نقدی که در این زمینه نوشته می‌شود، بسیار دوست‌داشتنی و قابل احترام است. شاید این شیوه را در دیگر حوزه‌ها نمی‌بینیم. ترجمه‌هایی که از زبان انگلیسی، آلمانی و… در حوزه رمان و فلسفه می‌شود یا چنین وضعیت‌ی رویه رو بینند.

ما هنوز در زمینه نقد و نقدنویسی به مرحله ایده‌آل نرسیده‌ام، اما اینجا دو بحث مطرح می‌شود؛ یکی شیوه کار است و یکی محتوای کار. شیوه کار در درجه اول اهمیت قرار دارد. یعنی یافتن فرهنگ انتقاد، انتقاد کردن و انتقاد پذیرفتن. این کار باید در یک فضای دوستانه و عالمانه و غیر مادی صورت بگیرد. این فرهنگ نقدپذیری باید در جامعه ما پیدا بشود که محال‌دنه در برخی زمینه‌ها هم پیدا شده است. در مورد محتوا هم باید برخورد خیلی حسادت‌باشد. مثلاً فردی می‌آید ترجمه‌ای از قرآن ارائه می‌دهد و فردی با اینکه زبان عربی را خوب می‌داند و به همان اندازه بر زبان فارسی مسلط است؛ در نقد این ترجمه از قرآن، منحصراً می‌شود به نقد صوری. حالا فرد دیگری می‌آید نقد عمیق‌تری از همین ترجمه ارائه می‌دهد. چون اطلاعات عمیقی از فرهنگ قرآنی، از ولاگان قرآنی، اتیولوژی قرآن و تاریخ قرآن دارد. حتی در زمینه اسباب نزول، فقه و فلسفه سواد دارد و وقتی اظهار نظر می‌کند، می‌بینیم چقدر نظر‌اش صائب و درست و روشنگر است. این نوع نقد علمی و آگاهانه، در جامعه ما بسیار کم است.

متأسفانه آثاری که تحت عنوان شیوه‌های نقد ادبی منتشر می‌شود، وقتی مورد مطالعه قرار گیرد، می‌بینم که این آثار تئوری‌هایی هستند که بتوان به آسانی در یک زندگی عادی و به شکل ملموس آنها را به کار گرفت. این تئوری‌ها، ترجمه‌اند. شعاری می‌توانند تمام این تئوری‌ها را با بلد باشند اما منتقد یا مترجم بسیار بدی باشید. چنین مواردی فراوان رخ می‌دهد. می‌توانید همه کتاب‌های نقد را خوانده باشید اما نقد بسیار بدی باشید. مخاطبانی هم که نقد‌های خوب و عالی را می‌پذیرند در جامعه ما آنقدر زیاد نیستند؛ از طرفی هنوز علاقه‌مندان و خوانندگان نقد از جنگ و جدالی که بین منتقد و نویسنده در می‌گیرد لذت می‌برند. امیدوارم ناقدان خوبی تربیت بشوند و نقد‌های خوبی را در مطبوعات شاهد باشیم.

دیدگاه‌های

آژن‌نوش آیدین

آژن‌نوش آیدین

آغداشلو شمس

لتکرووی

مشیت علایی

قاسمعلی

قراست

آژن‌نوش آژن‌نوش

آیدین آغداشلو

^[1] شماری از ۱۴ بخشنامه آژن‌نوش ۱۳۸۳

فرهنگ نقدپذیری نهادینه نشده است

شمن لنگرودی هاشمی

به نظر من معنای نظام یعنی هماهنگی همه عناصر تشکیل دهنده یک وضعیت به این معنا که عناصر واضعای یک بدن اگر با یکدیگر همساز باشند، یک نظام سلامت را تشکیل می دهند. منظورم از این مقدمه این است که تقدماهم مل بقیه اجزای زندگی مان دچار یک بحران فرهنگی است. به علاوه اساساً تقدّمحصول یک وضعیت هموگرا یک است. یعنی وضعیتی که من برای شما حق و حقوقی قائل باشم و شما هم برای من به‌صورت متقابل حق و حقوقی قائل باشید آن موقع تقدّمپایدمی‌کنند یعنی نقدپذیری و نقدناپذیری نهادینه نمی‌شود. چون به گمان من به لحاظ تاریخی جامعه هنوز وارد حوزۀ هموگرا یک نشده. تقد در چنین جامعه‌ای بیشتر شبیه یک تعارف است.

تقله‌ی که موجود است به لحاظ نظری نمی‌تواند تقدّعیفی باشد و اگر هم چنین تقدی باشد، به‌صورت پراکنده و موردی پیدا می‌شود که البته باز هم بیشتر دوفی است.

در بحث تربیت و تقدّم نقش دانشگاه‌ها هم به نظر من هیچ دانشگاهی در جهان متقدّم نمی‌سازد. دانشگاه محل تدریس و آموزش چیزهای ناپیداشده و تکلیف‌شده است. کار دانشگاه ایجاد صلاحیت نیست. شاید در اینجا تئوری فنیسیم وارد بشود و عدله‌ی هم را از حفظ‌کنند. اما حفظ تئوری یادرونی شدن آن خیلی فرق دارد. برای متقدّمی‌ها از چیز مستقلند. دانشگاه‌ها اصولاً اگر بتوانند کارمند تقدّم تربیت می‌کنند، به متقدّم خلاق به این معنا که عدله‌ی پیدا می‌شوند. تئوری‌های تقد را می‌خوانند و حفظ می‌کنند. اولاً کسی که می‌خواند متقدّم باشد از اثری را تقد بکند، باید روحیه دموگرا یک داشته باشد، یعنی قبل از هر چیز باید یاد بگیرد که بگوید نظر من این است نه اینکه بگوید شما شنیده می‌کنید. متقدّم کارش ایجاد بل ارتباطی بین متن، مؤلف و خواننده است. درحالی که در اینجا منتقد می‌گوید تو چرا این طور کار کردی؟ منتقد می‌تواند یک اثر را بررسی و کالبدشکافی کند و این ناشی از یک روحیه دموگرا یک نیست. جایی که تقد وارد حوزۀ هموگرا یک نشده، نمی‌تواند روحیه متقدّمی داشته شود. مگر در افراد خاص که این مقوله را از هم جدا کرده‌اند. مثلاً می‌تواند با توجه کار سیم راهضم می‌کند و بعد تقد مارکسیستی را می‌فهمد که چیست و وقتی هم از آن می‌دهد که تقد مدّلمزی باشد یا یک مکتب صحتی که روانگاری را خوب فهمیده و درک روشنی از این مقوله دارد. من در افراد خاص که این مقوله را بدهد. اما در حیطه‌های دیگر باید نگاه کرد.

فرهنگ نقدپذیری در جامعه نهادینه نشده و نمی‌تواند نهادینه بشود. برای اینکه تقد همیشه در غریب و دور داشته، منتها تقد به معنای علمی و انسیل و به‌عنوان یک جریان مداوم که در غرب مطرح شده

با بعد از انقلاب صنعتی بود که افراد جامعه فریفت پیدا کردند و این درک را پیدا کردند که من هم حق دارم. شما هم حق دارید و گروه در قرون وسطی قدری وجود نداشت. داته چه کسی را یا چه چیزی از می‌توانست تقد بکند. برای اینکه همه چیز از قبل معلوم بود. معاینات که خاتمی می‌گفت ما باید جامعه مدنی بسازیم و حرف درستی هم بزنیم یعنی اینکه ما هنوز وارد مدرنیته نشده‌ایم؛ در حالی که تقد محصول جامعه مدرنیته است. محصول انقلاب بورژوازی است. اگر تعارف را کنار نگذاریم و ریشه‌ای را بخورد کنیم، تقد مربوط به جامعه عقب‌مانده نیست. البته این به آن معانیست که تقد نمی‌تواند وجود داشته باشد. فقط کسی در چنین جوامعی می‌تواند تقد نویسد که وقتی راجع به مقوله‌ای می‌نویسد و حرف می‌زند، هضمش کرده باشد.

آنچه که امروز در مطروحات وجود دارد اگر مرور کتاب باشد، ما هم چون از دید تقد به آن نگاه نمی‌کنیم، خیلی مفید است و مخاطب را با یک اثر آشنا می‌کند. اما تقد به این معنا که متقدّم بلی باشد بین مخاطب و متن و مؤلف، در ایران بسیار کم است. شاید به‌طور اتفاقی و پراکنده گاهی در پایش را ببینیم.

البته یک نوع تقد در ایران ریشه دارد و آن هم تقد مارکسیستی است. آن نوع تقد، تقدله‌ای قائل ناملی هستند. بقیه تقدها عموماً بی‌ارزش و سطحی‌اند، بلکه مهم حرف من این است که بسیاری از متقدّمان که در این دهه پانزده سال تقد می‌نویسند، متوجه این نکته نیستند که اگر روزاً لاپرات یا پاکوسین با نظر به‌پرداز دیگری آمده و یک تئوری تازه وضع کرده، مظهرش این نیست که که اثر باید این جور ی نوشته بشود بلکه بخش این است که فلان اثر به این دلیل خلاقانه است. مثلاً پاکوسین بنامه بگوید برای اینکه اثران فرم دادلی باشد، این کار را کنید. می‌گوید آثاری چیست دارد که همگی فرم دارند. آنها تئوری را از ملّی‌ترین می‌کنند، اینجا متقدّمان ما طوری می‌نویسند که شباهت‌هایی دارند با تئوری تروتان نویسی.

متقدّمان این توانی را ندارند و از آنجایی که کشف‌کنند، اثری که می‌برون از این تئوری‌ها نوشته شده چه ارزشی دارد؟ بعد هم اغلب تقدها در ایران اثر خلق نشده‌اند. تقد یا نمی‌بینی است یا ساختار گرای

است؛ یا تقد نوست یا تقد روشناختی، اینجا یک تقد وارد همه حیطه‌ها می‌شود. این به خاطر این است که متقدّمان ما یک سلسله مطالب تئوریک را حفظ می‌کنند و بر اساس آنها می‌خوانند. یک متن را بررسی می‌کنند؛ این نشان می‌دهد که مرعوب تئوری‌های غربند.

نقد به نسبت دهه قبل خیلی بهتر شده است

مشیت‌علایی

وضعیت تقد کتاب هم بخشی از وضعیت تقد به معنای عام به‌حساب می‌آید. بعضی از تقدها طوطی‌لاری و روشمندتر هستند. برخی از تقدها هم در حقیقت موروریک کتاب است. تقریباً بیشتر تقدله‌ای که در روزنامه‌ها و مجلات چاپ می‌شوند، متعلّق به دسته دوم‌اند.

اما داری در مورد این تقدها باید متصفّه‌تر باشی. امسال به عنوان داور یکی از مؤسّسات فرهنگی، مقدار زیادی تقد در اختیار من گذاشتند تا از میان آنها چند تقد برسته‌تر را انتخاب کنم، یعنی یکی به‌عنوان بهترین تقد، یکی به‌عنوان بهترین مرور کتاب، یکی هم به‌عنوان بهترین نظریه‌ای. در مورد مقوله سوچ‌موج اثری پیدا نکردم که بتوان نظریه‌ای به آن اطلاق کرد. ولی دو نوع دیگر فراوان بود و در حین مطالعه آنها دیدم اصفاً آثار بدی نیستند. حتی نظّم را بیرون نقدنویسی در ایران عوض کردند. من فکر نمی‌کردم در حیطه تقد این اندازه جلوتر رفته باشم. به نظر من تقد نسبت به دهه‌های قبل خیلی بهتر شده است.

من دلیل این حرکت را هم چاپ کتاب‌هایی می‌دانم که در زمینه مباحث تئوریک تقد ترجمه و منتشر شده‌اند. همچنان‌که اطلاع دارید در گذشته، مثلاً دو دهه قبل به دلیل نبود منابع نقد، خیلی ضعیف بودیم. شاید اگر یکی دو نفری هم که تقد می‌نوشته‌ند به این دلیل بود که به‌خاطر داشتن یک زبان خارجی و دسترس به منابع، اطلاعات و دانش تقد را پیدا کرده بودند. الان منابع بسیار خوبی ترجمه شده که من به کیفیت ترجمه‌ها کاری ندارم. ولی به هر حال این منابع خیلی در تغیر وضعیت تقد نسبت به گذشته مؤثر بودند. من فکر می‌کنم طبی این سادسل تقد جدی‌تر گرفته شده، یعنی شاید بیشتر از شعر حتی و احتمالاً بیشتر از داستان.

ختمی می‌شود؛ متقدّمانی نام برد که به شکل حرف‌های به مقوله میدان نباید داد. کار تخصصی در زمینه تقد انجام دهند و در عین عیب و ایرادهای یک اثر اشاره به نقاط تر اثر و حیاتی‌های آن هم بکنند. آن وقت جامعه هم بهتر متور می‌کند که آن متقدّم صرفاً هدف کوینان او و اثرش را بلند اثر از یک سو میانی تقد را یاد می‌گیرد و از وقتی دیگر توجّه ما را معیار ما در آن اختلا پیدا می‌کند. و این توجّه باید از آن طرف یک متقدّم متفکر و آگاه و با دانش بررسی شده و ضعف‌ها در کجاست و نقاط قوت چیست. پذیرش آن برای ما راحت‌تر است و با آن تقد رشد می‌کنیم. هرچند در حال حاضر چنین وضعیتی در جامعه فرهنگی ما حاکم است.

میانی تئوریک تقد امروز در جامعه کم نداریم، ضعفی که در حال حاضر در زمینه هنر و ادبیات وجود دارد، ریشه در میانی تئوریک ندارد؛ بلکه ریشه در فرهنگ نقدنویسی و نقدپذیری ادبی نویسیم. به‌فقر منابع ایرانی و خارجی داریم که با آن‌ها نام ببریم. اشکال کار در نوع روکرد ما به نقدنویسی یا نقدپذیری برمی‌گردد، این معضل باید حل بشود.

در زمینه تربیت متقدّم و آموزش تقد باید گفت: اغلب کتابی که تقد می‌نویسند، دوره‌های آکادمیک تدبیه‌اند. و بر اساس تجارب شخصی یا علائق ذاتی می‌نویسند. اما متقدّمی‌ها هم داریم که آموزش دانشگاهی داشتند و دارند، منتها کمتر از دانش آکادمیک استفاده می‌کنند و کمتر به تقد سازنده و پیش‌برنده نوسل می‌جویند. قضیه‌ی نقد در جامعه شکل گرفته و نوعی تقد بنیام و پریشان‌ا از نوع کرده، اغلب توسط کتابی نوشته می‌شود که از نظریه‌ها و ادبیاتی تئوریک تقد هم آگاهی دارند و حتی کتابی که در دانشگاه‌ها هم حضور داشتند؛ این دلیل در امان نامانده‌اند. منتها در کتاب‌هایی متقدّمانی هم هستند که وقتی کارشان را می‌خوانیم، وادار به تحسین می‌شویم. من حداقل چند تقد از این دست را در مورد آثار خود خوانده‌ام و برایش درود و آفرین فرستادم چون هم عیب کار مرانشان داده و هم حسن کارم را در منتها تعداد چنین متقدّمانی در جامعه بسیار کم است. بیشتر اوقات، تقدها از چارچوب‌های تخصصی خارج می‌شود به عبارت بهتر متقدّم وارد حوزه‌های مختلفی در یک تقد می‌شود که شناخت کاملی ندارد. ما هنوز به آن تقد تخصصی که در غرب رایج است، ترسیدیم یا تعداد ادگی از متقدّمان در چنین جایگاهی قرار دارد. شاید از معدود تقدله‌ای که در حوزه داستان می‌بینیم و تخصص هم هست، مربوط به تقدله‌ای دستچین است یا تقدله‌ای که میرعابدینی می‌نویسد.

تغیر کرد. ولی خیلی مرزبندی مشخصی در نقدنویسی ایران پیدا نشده است. در بحث فرهنگ نقدپذیری می‌بوه در میان اهل قلم، شاید چندان خوشین‌نامم این دیگر مربوط به یک پدیده فرهنگی است که ظاهراً باید نوع داشته باشم. این به سرعت دچار تحول بشود. تقد و نقدنویسی یک چیز است. نقدپذیری در میان اهل قلم چیز دیگر دو مقوله متفاوت است. نقدنویسی شاید به دلیل مطالعه و علاقه و آشنایی به وظایف تقد کار هر کسی باشد. اما کسی که بخواند تقد باید تقد یک مسأله فرهنگی جلوس‌نازده‌تری در جامعه نهادینه بشود. من هنوز نسبت به این قضیه و پذیرش تقد در میان اهل قلم بدین سهم، رزته نقدپذیری از ادبیات و هنر گرفته تا سیاست و اقتصاد... در جامعه نمی‌بینم.

فکر می‌کنم تربیت متقدّم حرف‌های و متقدّم آگاه و وظیفه‌دانشگاه‌های ادبیات باشد. کتاب‌هایی بسیاری از متقدّمان خوب غربی در دانشگاه‌ها پرورش پیدا کرده‌اند. ولی تقد دانشگاهی هم محتاج به یک زمینه‌ی فرهنگی است که باید در اولین گام تحولی در دروس دانشگاهی ایجاد بشود. من فکر می‌کنم ناهماهجه شدن دموگراسی در این مملکت و رزده ناهماه‌ی علمی پژوهشی و نحوه ورود به علوم انسانی و علوم‌السانی سخت‌گیرانه تقد هم چندان تحول نخواهد شد. و تربیت متقدّمان حرف‌های هم به این آسانی متقدّم نخواهد بود.

نقد کارشناسانه و تخصصی کم داریم

فاسمعی فرست نویسنده

به نظر من تقد کارشناسانه و تخصصی بسیار کم داریم و آن مقدار تقدی هم که دیده می‌شود؛ یا اساساً کارشناسانه و تخصصی نیست یا تعریف و تمجید دوستی و آشنایی است یا برای ازمیدان در کردن رقبی یا کوینان اثری.

من فکر می‌کنم فرهنگ نقدپذیری را هم می‌شود در جامعه نهادینه کرد و فضایی فراهم کرد که اهل قلم تقدها را داشته باشند. ما از طوری باز آورده‌اند و شکل تربیت کرده‌اند که فکر می‌کنیم آن کسی که ایراد کار ما را متذکر می‌شود، دشمن ماست و کسی که به تعریف و تمجید می‌پردازد، دوست ماست. ما این باور بزرگ کشیدیم، اما این به آن معانیست که نمی‌توان این باورها شکست. اگر چند متقدّم آگاه و در عین حال بی‌طرف و مصفّح به میدان بیایند و کار تخصصی در زمینه تقد انجام دهند و در عین عیب و ایرادهای یک اثر اشاره به نقاط تر اثر و حیاتی‌های آن هم بکنند. آن وقت جامعه هم بهتر متور می‌کند که آن متقدّم صرفاً هدف کوینان او و اثرش را بلند اثر از یک سو میانی تقد را یاد می‌گیرد و از وقتی دیگر توجّه ما را معیار ما در آن اختلا پیدا می‌کند. و این توجّه باید از آن طرف یک متقدّم متفکر و آگاه و با دانش بررسی شده و ضعف‌ها در کجاست و نقاط قوت چیست. پذیرش آن برای ما راحت‌تر است و با آن تقد رشد می‌کنیم. هرچند در حال حاضر چنین وضعیتی در جامعه فرهنگی ما حاکم است.

میانی تئوریک تقد امروز در جامعه کم نداریم، ضعفی که در حال حاضر در زمینه هنر و ادبیات وجود دارد، ریشه در میانی تئوریک ندارد؛ بلکه ریشه در فرهنگ نقدنویسی و نقدپذیری ادبی نویسیم. به‌فقر منابع ایرانی و خارجی داریم که با آن‌ها نام ببریم. اشکال کار در نوع روکرد ما به نقدنویسی یا نقدپذیری برمی‌گردد، این معضل باید حل بشود.

در زمینه تربیت متقدّم و آموزش تقد باید گفت: اغلب کتابی که تقد می‌نویسند، دوره‌های آکادمیک تدبیه‌اند. و بر اساس تجارب شخصی یا علائق ذاتی می‌نویسند. اما متقدّمی‌ها هم داریم که آموزش دانشگاهی داشتند و دارند، منتها کمتر از دانش آکادمیک استفاده می‌کنند و کمتر به تقد سازنده و پیش‌برنده نوسل می‌جویند. قضیه‌ی نقد در جامعه شکل گرفته و نوعی تقد بنیام و پریشان‌ا از نوع کرده، اغلب توسط کتابی نوشته می‌شود که از نظریه‌ها و ادبیاتی تئوریک تقد هم آگاهی دارند و حتی کتابی که در دانشگاه‌ها هم حضور داشتند؛ این دلیل در امان نامانده‌اند. منتها در کتاب‌هایی متقدّمانی هم هستند که وقتی کارشان را می‌خوانیم، وادار به تحسین می‌شویم. من حداقل چند تقد از این دست را در مورد آثار خود خوانده‌ام و برایش درود و آفرین فرستادم چون هم عیب کار مرانشان داده و هم حسن کارم را در منتها تعداد چنین متقدّمانی در جامعه بسیار کم است. بیشتر اوقات، تقدها از چارچوب‌های تخصصی خارج می‌شود به عبارت بهتر متقدّم وارد حوزه‌های مختلفی در یک تقد می‌شود که شناخت کاملی ندارد. ما هنوز به آن تقد تخصصی که در غرب رایج است، ترسیدیم یا تعداد ادگی از متقدّمان در چنین جایگاهی قرار دارد. شاید از معدود تقدله‌ای که در حوزه داستان می‌بینیم و تخصص هم هست، مربوط به تقدله‌ای دستچین است یا تقدله‌ای که میرعابدینی می‌نویسد.

شمن لنگرودی

شمن لنگرودی

فاسمعی فرست

فاسمعی فرست

فاسمعی فرست

شماره ۲۵
مجلس ۹ آذر ۱۳۸۵
تابلو گفتگو

جمشید کایفر مصحح

همه چیز از خانواده آغاز می‌شود

جمشید کایفر متولد ۱۳۲۰ است. وی که فوق لیسانس تاریخ دارد در همان دوران دانشجویی وارد کتابخانه ملی شد. از کایفر تاکنون ترجمه تاریخ نسیب و «کلیج دانش» و تصحیح «کسبر التواریخ» و «دو هفته‌الصفا» منتشر شده است.

شده است. آخرین کتاب وی تصحیح «مرآت الحرمین» است که چندی پیش توسط نشر میراث مکتوب وارد بازار کتاب شد.

کایفر در تعریف خدمات نشر می‌گوید از معنی خود عبارت این تعریف استخراج می‌شود که

خدمات نشر کسانی هستند که به نوعی به پیشرفت صنعت نشر خدمت می‌کنند. خدمت نشر می‌تواند یک روزنامه‌نگار، نویسنده، مصنف، لیتوگراف یا ناشر باشد. در واقع همه دست‌اندرکارانی هستند که چرخ نشر را می‌چرخانند.

وی در ادامه تعریف خدمات نشر به بررسی نشر تا قبل از مراحل چاپ می‌پردازد که شامل نویسنده، حروف‌چین، ناشر و… هستند و فقط وارد بخش تولید نمی‌شوند.

کایفر در بخش دیگری از گفت‌وگویش با کتاب هفته بر نقش جامعه در ترویج کتاب و کتابخوانی تأکید و تصریح می‌کند، برای رشد نشر باید از کودکی آموزش را شروع کرد چراکه نوجوان ۱۵ و ۱۸ ساله را نمی‌توان به مطالعه عادت داد بلکه باید از کودکی کتابخوان تربیت شوند.

وی در فیاسی کتاب را در کنار کامپیوتر قرار می‌دهد و می‌گوید: برای راهی‌های امروز به تکنولوژی و کامپیوتر گرایش و علاقه دارند چون حتی بامعایف گراف کامپیوتر را برای آنها تهیه می‌کنیم و در اختیارشان قرار می‌دهیم. به نظر من اگر والدین شش‌نیم ساعت کتاب بخوانند و کتابخانه مناسب را در اختیار فرزندان خود قرار دهند جوانان به کتاب هم گرایش پیدا می‌کنند.

وی می‌افزاید: امروز مشاغل ارش نیستند تا مادری نویسنده، فرزندان نویسنده و پسر ناشر، فرزندان ناشر داشته باشند بلکه فرهنگ خانواده‌ها سازنده نسلی کتابخوان است. به اعتقاد من همه چیز از خانواده‌ها آغاز می‌شود.

اسناد در دوازدهمین دوره هفته کتاب جمشید کایفر در بخش تصحیح، خادم نشر معرفی شد. کایفر دلیل این انتخاب را فعالیت پر سابقه‌اش در حوزه تصحیح و چاپ چندین عنوان کتاب می‌داند. فعالیتش که به خاطر آن از وقت خانواده خودش هم زده است.

وی از همان دوران دانشجویی که در کتابخانه ملی مشغول به کار شد به تصحیح علاقه پیدا کرد و پس از فارغ التحصیل شدن اولین کتاب مستقل خود را در سن ۲۷ سالگی منتشر کرد.

ماهور نیروی نژاد

با خادمان برگزیده نشر

خادمان نشر مفهوم گسترده‌ای است که طی چند سال برپایی مراسم تجلیل از خادمان نشر تعریف دقیق و مشخصی از آن ارائه شده است.

مسؤلان برپایی این مراسم و صاحب نظران حوزه نشر نیز در پاسخ به تعریف خادمان نشر عموماً بمصادیق این واژه را برشمرده‌اند؛ مؤلفان، مترجمان، مدیران چاپخانه، کتابفروشان، کارگران فنی چاپ، ویراستاران، ناشران، صحافان و خبرنگاران حوزه کتاب خادمان نشر نامیده می‌شوند. به طوری که آنها را می‌توان در سه گروه تولیدکنندگان (نویسنده، مترجم و…)، منتشرکنندگان (ناشر، ویراستار و…) و توزیع‌کنندگان (کتابفروش و…) تقسیم کرد.

اسمال در مراسم تقدیر از خادمان نشر در ۱۵ رفته، مؤلف، مترجم، ویراستار، کتابدار، مصحف، فهرستگار، منتقد، کتابشناس، مدیر چاپ، لیتوگراف، صحاف، کتابفروش، ناشر و روزنامه‌نگار، خادمان معرفی و تجلیل می‌شوند. گفت‌وگوهای کوتاه ما را با خادمان نشر ۸۳ بخوانید.

فرامرز طالبی ویراستار

مشکل ما کمبودهای آموزشی است

فرامرز طالبی قبل از آنکه دانشجو شود دست به قلم برد و در همان دوران دبیرستانش در رشت برای صفحات ایمی روزنامه «سایان رشت» می‌نوشت. هنوز از دانشگاه فارغ التحصیل نشده بود که اولین کتاب خود را با عنوان «شب طویل طلوع» منتشر کرد. این کتاب شامل دو نمایشنامه بود که در همان سال آذر دانشگاه تهران اجرا کرد. طالبی که متولدسال ۱۳۲۹ است در رشته تاریخ از دانشگاه تهران فارغ التحصیل شد و از آن زمان تاکنون که خادم برگزیده نشر بخش تأییف شایسته شد کتاب‌های چون «خوشبخت برپای رحمان در راه آوای جنگلی و…» از وی منتشر شده است. زندگی و آثار نمایشی گریگور یغیکان، سفرنامه ایران روس نوشته مل گریف و «عوالدوله، روزنامه یانتر نوشته میرزا اسحاق طاطبایی و…» را نیز در کارنامه آثار پژوهشی خود دارد.

شایسته‌نامه اکثر اثرهای (آخرین کتاب طالبی است که توسط نشر قطره چاپ و منتشر شده است).

به گفته خودش با کتاب و فرهنگ زندگی کرده است و بر همین اساس هم آسأل به عنوان خادم نشر معرفی شد.

از نظر او خادمان نشر کسانی هستند که در هر مرحله‌ای از صنعت نشر کار خود را درست و مصداق انجام می‌دهند. او هم

مؤلف، ویراستار، ناشر، حروف‌چین، مصحف، خبرنگار و… را همگی

خادم نشر می‌داند. طالبی درباره راه‌حل جلب جوانان به کتاب، کتابخوانی و حوزه نشر می‌گوید: آموزش جلب جوانان بسیار مهم است ولی در مدارس ما دانش آموزان با کتاب سر و کار ندارند و در کلاس و دانشگاه فقط کتاب درسی در اختیار جوانان قرار می‌گیرد.

در نظریون هم درباره همه چیز کتاب و کتابخوانی صحبت می‌شود. در واقع کمیوه‌های آموزشی در حوزه کتاب مشکل اساسی ماست.

سید کاظم حایفطیان رضوی کتابدار:

یک عمر برای تبلیغ کتاب و کتابداری و…

سید کاظم حایفطیان رضوی، مدیر کل مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی، مدرس دانشگاه و عضو هیات‌رئیس انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی است. وی در سال ۱۳۳۴ در مشهد به دنیا آمد و در سال ۱۳۳۳ برای تحصیل در رشته کتابداری دانشگاه تهران اعزام تهران شد و در همین رشته فوق لیسانس گرفت. حایفطیان به جز ۴ جلد کتابی

نشریات شش ماهه و سالانه منتشر شده است.

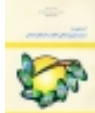
این طرح از سال ۱۷۴ تا انجام تغییراتی در سطح شهرستان‌های تهران در دو مرحله اجرا شده است.

نشریه «آمارگریز» از دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح‌های عمرانی و در برگزیده تانچ مربوط به نیمه دوم ۱۳۸۲ به همراه تغییرات متوسط ساختنی نیروی انسانی مورد آمارگریز طی نیمه اول ۱۳۷۶ تا نیمه دوم ۸۲ شاخص متوسط دستمزد نیروی انسانی طی همین زمان و متوسط دستمزد نیروی انسانی در کل سال ۸۲ است.

این نشریه به همراه جدول آماری در مهرماه ۱۳۸۳ توسط دفتر انتشارات و اطلاع‌رسانی مرکز آمار ایران منتشر شده است.

رواسته‌ها

دستمزد نیروی انسانی

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

آرمه

که تاکنون ویراستاری کرده با همکاری سید مهدی تقوی نیز کتابی با عنوان «تعمال بخش دولتی و خصوصی در دولت الکترونیک» تهیه و تدوین کرده است.

حایفطیان در توضیح خادمان نشر می‌گوید: شریک تجزیره فعالیت است که از یک ذهنیت آغاز می‌شود. رشد پیدا می‌کند و در یکی از محمل‌های اطلاعات مثل کتاب، مجله، CD، DVD و… به مخاطب می‌رسد و مخاطب از این ایده استفاده می‌کند. همه کسانی که در این زنجیره فعالیت می‌کنند از نویسنده تا کتابدار و کتابفروش خادمان نشر هستند.

حایفطیان بعد از تعریف خادمان نشر، این مفهوم را یک

لقب می‌گذد، به اعتقاد وی این لقب به کسانی داده می‌شود که سفارشات و بدون هیچ چشم‌اندازی یا اعتقاد در حوزه نشر خدمت می‌کنند.

وی در ادامه سخنانش به مقایسه نشر در ایران و سایر نقاط جهان می‌پردازد و می‌گوید:

صنعت نشر در دنیا برخلاف کشور ما، صنعتی بزرگ و پردرآمد است.

وی نشر را از قدیمی‌ترین فعالیت‌های حوزه علم و دانش برمی‌شمارد و می‌افزاید: حوزه نشر وابسته به جامعه دانایی مدار است و در جامعه‌ای که ارزش مردم به علم، دانش و تفکر باشد رشد پیدا می‌کند. در چنین جامعه‌ای نشر نه تنها مقوم و فقیر نیست بلکه از یونیورترین و پول‌سازترین فعالیت‌هاست در حالی که در کشور ما هر کس وارد حوزه نشر می‌شود باید آسیب‌ها را بپذیرد و از خود گذشته باشد.

وی می‌افزاید: ما به تازگی شعار جامعه دانایی مدار را سر داده‌ایم در حالی که در دنیا خیلی وقت پیش از این شعار‌های «چون معرفت قدرت است» مطرح شد. حایفطیان در پایان گفت‌وگویش با ما در کتابداری پوشش تأکید می‌کند و می‌گوید: ۳۰ سال پیش کتاب و کتابداری کاری نکرده و از هر سیری بدون توجه به نوع آن برای تبلیغ کتاب و کتابخوانی استفاده می‌کنند.

تاکنون از حایفطیان مقالات زیادی درباره نقد کتاب، کتابداری و… منتشر شده است و همچنین ۳۲ سال است که در دانشگاه تهران به تدریس کتابداری می‌پردازد. همه اینها سوابقی است که باعث شده حایفطیان رضوی اسمال در بخش کتابداری خادم برگزیده نشر معرفی شود. حایفطیان هم‌اکنون هر هفته در یک برنامه تلویزیونی به ترویج کتاب و کتابخوانی می‌پردازد و در یک برنامه رادیویی هر هفته یکی از کتابخانه‌های بزرگ دنیا را معرفی می‌کند.

کتابخانه	صاحب امتیاز: <p>خانه کتاب ایران</p>
	مدیر مسؤول: احمد مسجد جامعی
	سرمدیور: علی اصغر رضائیپور
	امور فنی: کاظم گر آریف
	لیتوگرافی: سوران چاپ آتی بی
	نشانی: خیابان قائم مقام فرحانی اول فجر (جنب)، شماره ۹، طبقه دوم
	صندوق پستی: ۱۳۱۲۵-۱۳۳
	تلفن: ۸۳۷۵۲۴۰، ۸۳۷۵۲۹۰